

Biblioteca Centrală
Regimentală
Mădăraș-Dava

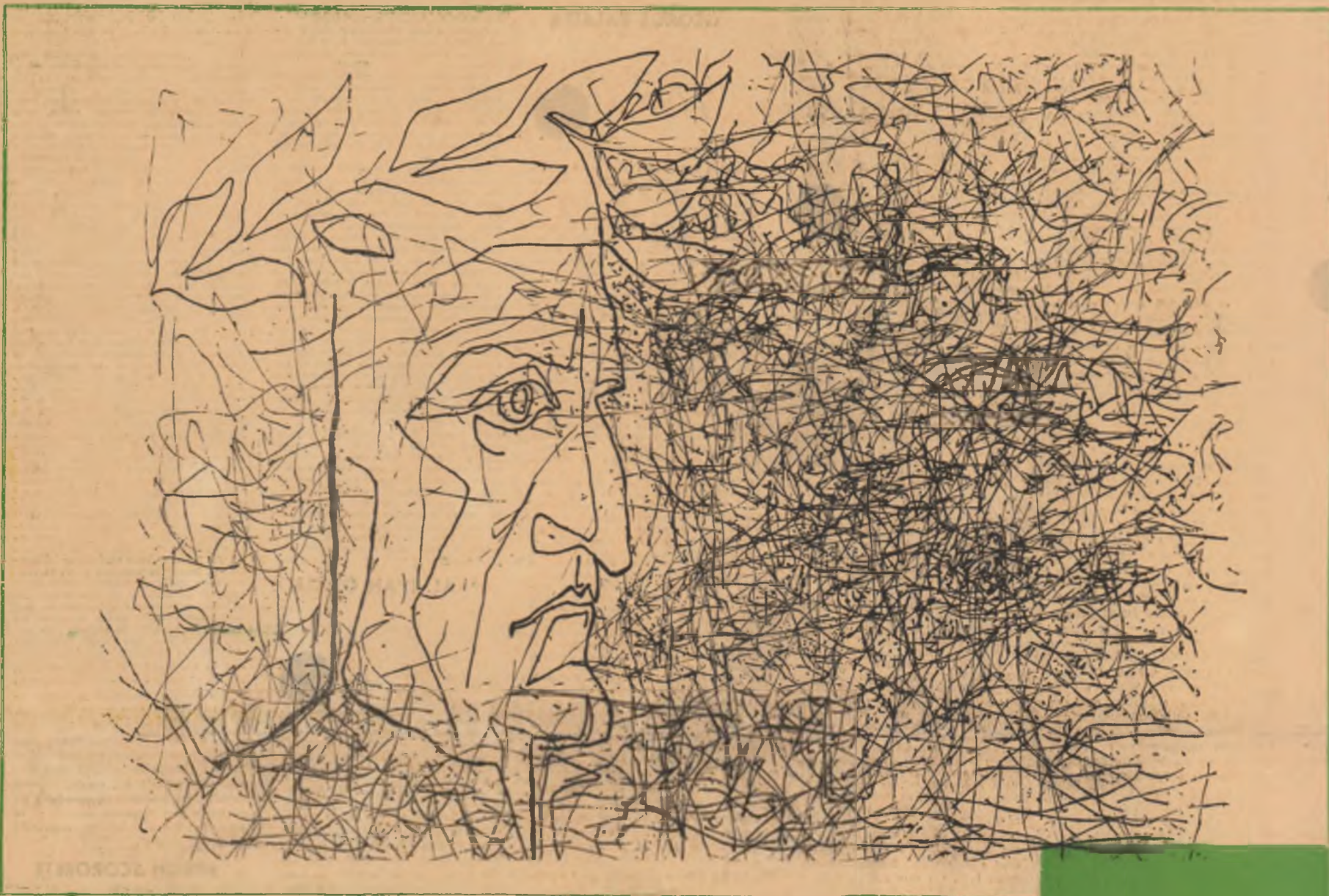
Proletari din toate țările, uniți-vă!

LUCEAFARUL

ANUL VIII — Nr. 12 (171) — 5 IUNIE 1965

REVISTA A UNIUNII SCRITORILOR DIN R. P. R.

Apare sâmbătă, la două săptămâni — 12 PAGINI — 1,50 lei

DANTE
Desen de
EUGENIU
MIHĂESCU

NICULAE STOIAN

Et in Arcadia ego

Inima-acolo frat bote.	Grul în cale îmi iese
Acolo-al meu cîntec ma cheamă.	Cu spicele — bancuți de pește
Unde și apele toate	Grele de boabe și dese
Dau Dunății marea lor vama	Că vîntul nici nu le cîntăște.
Una-s cu cîmpul — parinte,	Fioarele suarelei coapte
Cum este cu apa o salcă	Agită-n văzduh dăratele.
Pașii-n țarina fierbinte	Prin porumbiști, ca în noapte
Măzina rădăcint unde calcă	M-afund în vlăsi de țarale
Zilac o dată cu zorii	Grase și mari prepelțe
Ca-n mare m-arunc în lumidă.	Explozie fac la picioare.
Roua-mi aprinde toți porii.	Pîntr-ale verii arșițe
O rățu cînd dau prin grădina	Abia răzbînd să mai zboare.
Coama-i de leu înlocuie	Iepuri țigesc din țilcoșie
Ivindu-și-o de după casa.	Precum din senin a idee
Somale-i gata îndată.	Țipă prigori a ploaie
Cu mine în lume să iasă	Un semn de alarmă să dăie
Și-n camion cu țărani	Dar galioane-năduce
Apuca pe drumăguri de țară	Tei ceru-ntr-o palmă-l schimbă.
Veseli și tîndr ca-n anii	Ploaia-a și prins să le-apece
Ce fata moșgană umoră	Udindu-se pînă sub limbă.
Balta ochidele mi-aruncă.	„Drag mi-i apoi” să văd” masă
Să-mi zvîrle în virgă ciortanul.	Luată cu-asalt, baiducește,
Palma asprită de muncă	Și-amicosind, tîmțioasă
Mi-o-nfîde din zări Bărăganul.	Cu cațele cum se golește.
Ritmuri de antică odă	Vestile zile — bolade
Un cor de tracoare scandează.	S-alerge din gură în gură.
Băieții c-un șlagăr la modă	Vestii de la cîmp și năvoade
Intîmpină-neișca amiază.	Vestii de la maica natură.
Pașii mei patcă-i învîță	Vestile ce se-nmănunchă
Cîntării lor limpezi retrănel	În unica-mi inimă veste
Umblu prin galbenă ceată	Scrisă în cîmp pe-gerunche —
Ce-o plîpîș-a oar polenul.	Poem despre toate-aceste.

DRUMURILE REALISMULUI PLENITUDINAR

Sîntem un popor vechi, a cărui neîntreruptă și aspră ascensiune istorică, semn de viguroasă vitalitate și de adînci puteri creatoare a cunoscut seisme și cumplite frămîntări, de unde și mai tîrziu, dar cu atît mai surprinzătoare sa afirmare în colisele universale ale culturii, artei și literaturii. Într-un trecut de lupte, — ne cunoaștem istoria, — poftă și capacitatea de frumos nu ne-au secăt niciodată: cînd pînă n-a avut pergament, zugravul a pictat zidurile, pietrarul a cioplit lespedea și a șlefuit coloanele pe care a pus ciorchinele strugurelui, iar dulgherul a dat osiei fusul sberului de pasăre.

Voronețul este, astfel, o magnifică epopee, în cînturi scurte, cetatea Sucevei o baladă voinicăscă, iar porțile sculptate o narație unde se perindă ano timpuri și rostul de lungă durată al cîte unei familii gorjene, încrustat în etajele lemnului.

Pe albia milenară a unei limbi iubită și apărută cu patimă este un singur drum de la Mircea Costin pînă la Eminescu și pînă la Argeși și Blaga. Oricît de departe și-ar fi aruncat privirile stîlpării aceștia de limbă și de suflet, ei ar fi văzut într-una priveliștea țării noastre, neasemuit de dulce în

fiecare loc de pus pasul, în fiecare apă, munte și vale. Este o putere a frumosului aceasta, de a nu avea hiaturi, în ceea ce se numește memoria timpului. Fiindcă sîntem un vechi popor „mereu tîndr, dezlîntîi în energii cărora nu li se cunoștea toate potențele. Epoca firească a socialismului, timpul necesar al primăverii, își are bătăia de inimă astăzi, în operele unor noi creatori de valori spirituale, prețuți și încurajați, indemnăți să continue și să ridice pe o mai înaltă treaptă tradițiile înaintate ale culturii românești.

Într-adevăr, tortura vieții moderne nu-și află contrapondere decît în clocotul unei vieți creatoare, dominată de sentimentul moral al demnității și generozității, de simbolurile acțiunii și înzestrării. Realismul plenitudinar al literaturii noastre noi se așează, prin urmare, în slujba promovării tot mai depline a conștiinței socialiste, a acestui motor spiritual care străpunge inerția, nimiceste prejudecățile și biruie greutățile inerente existenței individuale și sociale. Atta, ca școală a caracterelor, ca instrument de rezonanță al aspirațiilor poporului, are o arie neasemuit de largă, îngăduie și reclamă diversitatea de stiluri, varietatea

și îndrăzneala formelor de exprimare, cu condiția implicată ca aceste forme să intrupese respectivul „conținut social, uman, substanțial”. Individualitatea scriitorului are, deci, a exprima acele adevăruri înalte și concentrate care o definesc, despărțind-o de poncifulurile celor nechemate.

Nu alte coordonate au guvernate, însă în alte specifice condiții de epocă, creația unor mari scriitori universali, de la Dante la Cervantes și Shakespeare, Balzac, Tolstoi sau Proust, în ceea ce oferă ea ca element de continuitate într-un tezaur umanistic comun. Legați de societatea timpului lor, văzuți din toate perspectivele, în dimensiuni și proporții deosebite, dar nemijlocit cunoscuți și pătrunși, scriind spre a se elibera de tiranica apăsare a ceea ce adunaseră, marii scriitori de pe toate țărmurile s-au adresat unui cititor pe care știau că-l „vaccinează”.

Vreau să spun că în literatură, cărțile fundamentale se caracterizează tocmai prin complexitatea simțită, re-creată, a vieții, pe care o conțin și o redau printr-o prismă anumită. Aceea a talentului, a geniului. Manufacturata nu se ridică la complexitate, adică la sinteză, și de aici la simplitate, stil. Ca

și obiectivele ei, sursele îi sint mărunte, vremelnice.

Partidul cheamă scriitorii pe scriitorii noștri, — iar de la cei tineri se așteaptă tot mai mult, — să nu uie nici o clipă exemplele marilor creatori înaintași, români și universali, pentru că literatura nu cunoaște rupturi, iar devenirea ei nu sint întimpătore, ci se structurează organic pe un fond faptic neprevăzut și uriaș, însă științific determinabil. Poeții, prozatori, dramaturgi și critici, datorăm poporului care-și construiește un destin optim pe cele mai temeinice socluri, opere fundamentale, de o semnificație și un patos progresive. Iar produsul major, autentic însumat, oricît de filtrat, neobișnuit ba chiar dificil și recepat ca atare, nu poate fi extras din substanță săracă și nu poate modula fără rezonanță. Soarta surogatului este circumstanțială și indică, desigur, o criză. Realitatea culeasă din oglindă se retracează în oglindă, părăsind farmecul prea părelnic, deoarece misterul rămîne al chipului care n-a intrat în priviri...

Dar cum se poate scrie altfel decît în cunoștință de cauză și în centrul preocupărilor spirituale cele mai fierbinți? Memo-rez cuvintele pe care ni le-a

adresat primul secretar al Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu: „Este adevărat că se găsesc ulcioare frumoase meșteșugite care te imbie să bei din ele, dar oricît de atrăgătoare ar fi ele, nu pot egala niciodată izvorul dătător de viață; numai din izvorul care ținește din stîncile colțuroase sau șerpuieste lîn pe nisipurile aurii au sorbit strămoșii noștri, în vremurile grele, vitejii și înțelepciunea care i-au ajutat să răzbătă prin secole”. Aceste cuvinte indică ora de maturitate a literaturii noastre noi, de la care se așteaptă un spor de substanță și de largime, pe care neabătută a tradițiilor noastre istorice, culturale și artistice, dînt-o vină bogată, proaspătă, cu pulsații în toate punctele cardinale.

Aprupiată deschidere a Congresului al IV-lea al Partidului Muncitoresc Român se cere întimpinată cu promisiunea unor opere ample și substanțiale, realiste, rod al unui trup social tîndr, în care adevărul și semnificația vieții să se infățîșeze așa cum răsună, eric și liber, pe șantierul Patriei, dintre care nu puține se aștern peste cele mai vechi temelii și drumuri.

ȘERBAN CIOCULESCU

AVENTURA

Cuvînt incendiar, plin de generozități și miresme tari, jungla halucinantă ca dai fanteziei o ațit de fabuloasă hrană și ațiti mereu splendidă curiozitate a tineretului — eu te știu din timpuri imemorabile un aliat al omului și, desigur, un mar aliat al scriitorului. Printr-un miraculos sesam, tu îmi deschizi grotă celor mai fantastice mistere și ovuți; îmi oferi pe lava strania panoramă a Acoperișului Lumii, cum e numit Tibetul; răstorni la picioarele mele pînă la vulcanilor în clocot, ca pe niște cornete cu frișcă; ori culegi cu mîna ușoară un astru oarecare, la alegere, bulgăreș enigmatic, și mi-l dai în palmă, îl faci descrierabil și pipăibil (înaintea savanților), prilejuind desfășurări formidabile.

Dar să nu ne mai încălzim la focul imaginației. Aventura despre care va fi vorba azi, acum, aici, este una reală, are carnație, sînge și mușchi și se rezemă puternic pe realitate. Iar omul în chestiune (fără a fi antrenat în intrigă „celebre”, cu răpiri, evadări și faturi de pistol) este un aventurier de marcă, ceea ce nu se poate spune că el ar fi dorit în mod special. Dimpotrivă, e insul care se lasă greu, uneori cu scandal, iar cînd promite că dezertează — și promite des — nu se ține de cuvînt.

— Veți vina delini, i se spuse într-o bună zi.

— Fii, damnule, serios, răspunse acesta convins că aude o enormitate.

Era însă purul adevăr și omul începu să aibă spaimă, să protesteze, să ameninte că nu va face două parole, că va dezerta, că va... etc., etc. Fapt e că se constituia ceea originală fiată care, dînt-o puternică rațiune economică, avea să vinzeze delini în Marea Neagră, iar omul mai avea sarcină să se arunce în această aventură. Își părăși loca, năvodul, uneltele cu care lucrase de mic copil la gurile Dunării, în schimbul unui vas sprinten, care fugă bine pe mare, și al unei carabine cu care — zile și săptămîni și luni și ani — avea să scuipe gloanțe fierbinți în nebunaticile turme ale delinilor elastici și iuli, răsturnînd aceste mamifere cu burta în sus, pe cite o creastă de val, în cite o floare de sînge.

— Te vei duce în Pacific și în Mediterană și la Capul Horn și înspre Noua Zeelandă, i se mai aduse la cunoștință.

De astă-dată, omul fu mai prudent și tăcu.

— Da, și vei aduce o grazo de pești mari și mă-tăhănoși și urții și banți și necunoscuți: niște manștri oceanici. Înțeleg?

Tăcerea dura.

— Se înțelege că n-o să-i cari cu loca sau cu sacul de urzici sau înșirați pe sfoară. O să-i aduci cu vasul numit trauler.

— Fii, damnule, serios că nu există ceea ce spui dumneala, zise acesta, pîrîndu-i-se cu totul neverosimil ca el să plece în-și, pe coastă, să-și lase țărișoara și Sulina și saramura de ciort-crap și volcusaora și abiceurile... — Fii, damnule, serios.

Dar cel care îl trimitea era serios, tocmai organiza plecarea în cursă a celor două gigantice nave oceanice românești. Mai de voia, mai de nevoie, omul se familiariză cu cadul de navigație internațională, cu uraganul oceanic de gradul unsprezece, cu marinăria la caloră, și pluti pe unde își înfărcase dracul pruncii (localitățile propriu-zise le-a-și aliat din zăire).

Dumnezeu, omul meu a ancorat la gurile Dunării pentru un pașus între două curse; a descărcat manștri oceanici, mățăhănoși și urții și banți și necunoscuți, care dau buzna în țigăie. A uitat să dezerteze și e gata pentru a nouă aventură.

— Veți învăța engleza, i s-a pus mai nou în vedere.

— Fii, damnule, serios, a zis în virtutea obișnuinței, dar și-a cumpărat pe loc manual, dicționar, caiet, disc — uneltele învățării fără profesor.

— Veți pescui slavizi violeți în Marea Linștii, voi avea plăcerea să-i ameninț peste citeva luni, la întorcerea lui din cea de-a treia cursă. Mă va combate cu acel „fii, damnule, serios”, dar va fi curios la culme să ație amănuntele existenței seletare și dacă în cea Mare a Linștii plutesc într-adevăr bancuri de slavizi violeți.

Comunistului Costică Vlas nimic nu-i mai pare neverosimil; el e omul secolului.

POP SIMION

A doua jumătate a lui mai.

ROMANUL DE PROZĂ

ION RAHOVEANU

Dacă evoluția poeziei a debutatului în 1961, cartea colecția „Lucifer” îi tipărea volumul „Creația de masă” apărută atunci criticilor, în mod firesc, neobișnuit, astăzi însă, după publicarea a încă două volume — „Cerul dintre noi” (1962) și „Strada mică” (1964) — teama de a judeca în preajmă nu se mai susține. Făgăduiele poetului au rămas, din păcate, în stadiul inițial și nu vine vorba să credem că cele trei volume apărute reprezintă o perioadă de acumulări inavizibile după care se va produce erupția unui etan poetic autentic și înedit.

Temele de care vorbește poetul sunt de loc din starea celor care în lirică nouă au preluat epodopodere alături de rebuții. Poetul clădește ca și contrivă generației sale frumusețea patriei, entuziasmul muncii libere, avântul în Cosmos, înfruntarea omului nou creator de lumi, avocatul deoparte ororii războiului sau trecutului de lupă și suferință. Simbol predominant este și la Răhoveanu, ca la majoritatea tinerilor poezii, lumina în diversele ei ipoteze. În prelucrarea personal-poetică a temelor și simbolurilor generale, se află însă punctul nevralgic al versurilor lui. Sonorități fără măsură, lozinci ritmate și rimate, se însușesc grăbit și dispaț fără a lăsa nici o urmă în sensibilitatea cititorului. Poetul vede marea poeziei ca fiind aceea de a „molda în suflet un sentiment, un gând” numai că, în ceea ce mare parte a lor, versurile sale își trădează jeli. E o poezie inconsistentă, alunecătoare, greoaie, fără subștăpă poetică originală. O percepție și o cunoaștere, lipsite de profunzime, o esență realizată pe careși propune să le cînte. Îl fac pe Ion Răhoveanu să exceleze între două modalități de exprimare, ambele străine adevăratei poezii, ambele uscate, goale de semnificație și vibrație lirică. Una este descrierea exterioară, prozailă, facilă și declarativă, abuzul de gajbanc, de plătitudine și de retorici fără. Cealaltă modalitate este cântarea banală în cultură, în versuri colorate, poetice și unori chinând gramatică, versuri al căror sens, rămânând obscur, încearcă să dea impresia de profunzime inaccessibilă profanilor. (Vezi: „Hunedoara, Luna, Mărele, Pădure de mesteceni, Comunistii etc.”)

De altfel, chiar unei critici, la debutul poetului arătându-i multe din slăbici, au scitat totuși să sublinieze viciul fundamental în superficialitate și nelimpzimea percepției, exprimându-și rezervele în formule ocolite. Sărăcia de idei, exprimată confuz, a fost apreciată drept cerebralitate, interiorizare și sobrietate mediativă; lipsa de elan și-a acordat meritul echilibrului și al ponderii. Încercările în acest fel — un demers facil, dar netrecător, Ion Răhoveanu nu pot săvârșă în imnurile acelor vibrații și scilicet de autentică poezie care se înfășoară desti tar în versurile sale. Totuși, în vers și cald al unor poezii ca: „1945 și E hucuria, ca Tinerete, Motiv biografic sau Reșchisă (în care poetul își evocă totul naiv și copilăria adormită de război), ca „Tragedia împotriva sau Subiect de basmă” (în care se conferea o consistență poetică), îneditul unor imagini sugestive ca cea a somnului, „saur cald pe marmora ei neagră” (la noaptea în metropola subterană, ca aceea a răsunării patriei, „dăbărit spre care nu se poate privi / de pe nici un pic, delect în sus” (Urbanistic), toate aceste calități lăbură impasibilă stătea, ca într-o formă de poezie, în ceea ce este de susținut și gingaș. Existența acestor resurse poetice, care compensează măcar în parte ariditatea ambianței, îl obligă pe Ion Răhoveanu la insistența lor cultivării și adâncirii.

RODICA FLOREA

SCRIERI
Creația de masă, 1961; Cerul dintre noi, 1962; Strada mică, 1964.

SCRIERI DESPRE:
Ion Ciocan, Tribuna, 31.10.1961; Matei Călinescu, Gazeta Literară, 1.1962; Radu Brătescu, Tribuna, 19.10.1961; Matei Călinescu, Tribuna, 5.1962; Mircea Tomuș, Steaua, 3.1962; Marin Sorocuz, Scintila, 11.1962; N. Mandulescu, Contemporanul, 11.1962; Mihai Dragomir, Viața românească, 1962; G. Călinescu, Tribuna, 19.10.1961; Vasile Sandu, Tribuna, 14.1962; C. Poenaru, Scintila, 16.10.1962; Mircea Tomuș, Steaua, 7.1962; G. Călinescu, Scintila, 1.10.1962; D. Călinescu, Tribuna, 8.10.1962; G. Călinescu, Tribuna, 12.1962; M. Ughesanu, Gazeta Literară, 4.1964; M. Drăgan, Jurnalul Literar, 1.1965.

H. ROHAN

Scritor fecund și sirgincios, H. Rohan a publicat mult, fiind prezent în vitrine mai în fiecare an cu un nou volum de nuvele, schițe, repotaie, ba chiar și cu câte un mic roman. Autorul e un portretist, cel puțin în intenție; personajul apărut pe scenă e descriu, inventariat, dotat și cu o fișă psihologică amănunțită. Nijloacele artistice sînt însă neficace, impresiile se obțin prin aglomerări, nu prin decanări, verbul e cuminate și pedestru, unori chiar folosit într-un mod, dacă nu greșit, impropriu în orice caz. Deși un om gras spus de pildă că are „un gramuz ec de om” (Omni care a oprit ploaia), la fel, Unul care va ajunge „cineva” este o povestire mai amplă, destul de stufoasă și de înegălat, dar cu pasaje autentice, realizări din unghiuri diferite portretul înaltului paraziit, Tilde, care se va dovedi însă recuperabil. Chiar această schimbare radicală nu e stridentă în felul în care e povestită, ca un răccourci, tocmai poate pentru faptul că e mai neașteptată.

Acențele patetice ale romanului, mai bine și povestiri, Un caracter slab, nu sînt însă convingătoare și zbucnuc eroilor, Indeseși al eroilor, pare a se consuma în gol, disproporționat cu caracterul minor al cauzei care l-a generat. Lipsitudinea autului sufletului, capacitatea de a se entuziasma o dată cu eroii săi, de a se confonda cu materia pe care o detectează, și repetațiile lui Rohan le lipsește principala condiție a existenței sale: vizitarea originală a cărei surse este tot în emoție. De aceea, repotaiele lui Rohan sînt lipsite de unitate, eterogene; digresivitate istorice extrem de documentate și de numeroase, abuzul de aluzii culturale; glumele „autentice” foarte nesărate unori, forțarea vocabularului („cărăniș de silică”), bombasticismul expresiei („cărăniș de silică este „gindire tucată în parabolicele” arată teama autorului de a se apropia de obiectul excursiei sale, dar simte că n-are cum îl stăpîni. Repotaiele sale din volumul Echipa 53 sînt foarte puține populare cu oameni, cu oameni contemporani, și cînd aceștia apar, sînt groază de timorați și de rușinoși, așa că-l descoperim prea puțin.

Scritor cu cel puțin cinci volume la activul său, H. Rohan nu și-a născit încă personalitatea sa distinctă; iar să poată spune fiecare ce și cum dădorea, schițele și nuvele sale lăsa de multe ori impresia că au mai fost citite undeva, în elementul personal, recognoscibil, al autorului nu poate fi ușor delimitat, fie pozitiv sau negativ. Bînim la erigența tuturor acestor lipsuri o eclipsă a autogenerării, pentru că multe din defectele semnalate sînt de travaliu conștiințos asupra muncii scrise.

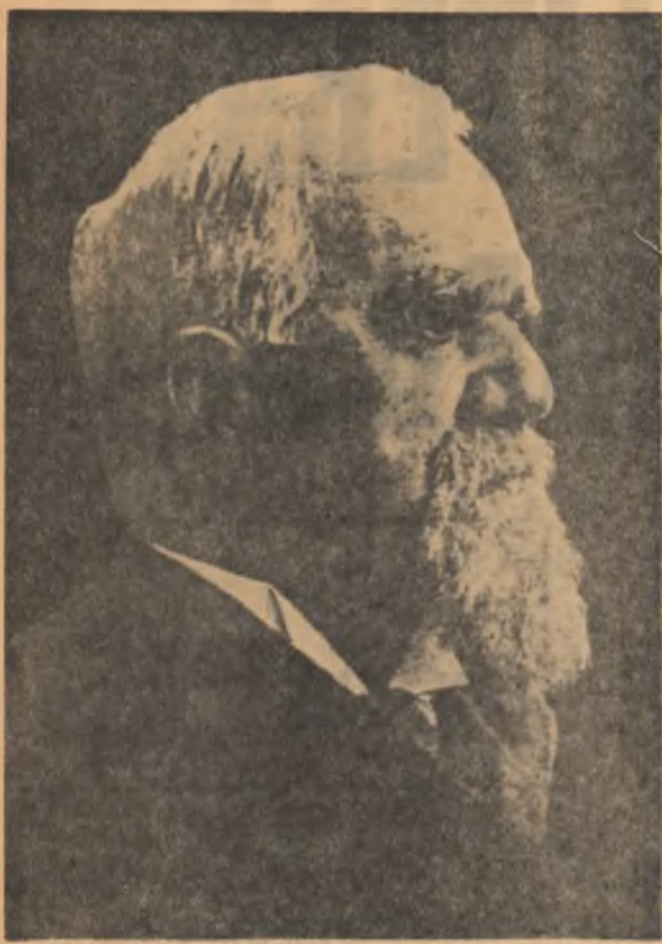
MIRCEA ANGHESCU

SCRIERI
Un caracter slab, 1938; Amprenta, 1961; Nieli o moarte nu e bună, 1962; Echipa deschișe, 1961; Echipa 53, 1961.
SCRIERI DESPRE:
Virgil Caracul, Lupta de clasă, nr. 3.1968; Dumitru Solomon, Gazeta Literară, 3.1968.

ROMULUS RUSAN

Romulus Rusan este reporterul generelor și al doilea aninime, prima ipostază preînaltă în subiectele debutului: a doua trebuie considerată ca programatică pentru ambele sale cărți. Sub acest din urmă aspect Romulus Rusan este, poate, singurul reporter care a studiat și a evidențiat cu răbdare valorile sociale și psihologice („surprinzătoare”) ale comportărilor directe și indirecte ale într-o stare. Expres.

Asadar în repotaiele din Rul Ascens și se ocupă de întilne descinderi ale constructorilor de locuiri viltorelor sanitare, de primele operații tehnice gospodărești, de primele modificări în consistența camerelor, în petică, de primele obstacole și victorii. În aceste condiții aparent anodine și nespectaculoase, spiritul de observație și analiză al reporterului și a atenția sînt solitate la maximum. Căci dincolo de aspectul comun, deordinat și fără culoare al diferentă activității de pe șantier, Romulus Rusan conturează traiectoria viitorului surprinzător și sublim al constructorilor care crează și construiește un oraș nou: un oraș modern și înalt, dar și un oraș uman (Orășul cu două dimensiuni). Patru scrieri, Rul Ascens. Dar să vedem cum e posibilă transformarea de la realitate la ficțiune, prin intermediul sublimă a imaginării. În ciuda teoriilor care o excluderă total din domeniul repotaiei publice, în cazul lui Romulus Rusan din volumul Rul Ascens — conștient și mai virtuos cu imaginația fără a pierde o clipă contactul cu realitatea. De fapt reporterul nu fabulează, nu se poate crede la prima vedere, el transformă datele investigate într-o platformă de lansare pentru imaginația cititorului. Majoritatea repotaiele consemnează adevărate, fanteziile sau evenimentele surprinse de reporter, de aici, obligativitatea descrierilor, tendința de a se concentra și înaltul de a pălăsi Rusan, dimpotrivă nu obliga cititorul să-l povăștească pașii cu ei ci îl stimulează imaginația și emoționalitatea. O face prin notă de esență, prin amănunte sugestive, ca moaște, conștient și mai virtuos cu imaginația fără a pierde o clipă contactul cu realitatea. De fapt reporterul nu fabulează, nu se poate crede la prima vedere, el transformă datele investigate într-o platformă de lansare pentru imaginația cititorului. Majoritatea repotaiele consemnează adevărate, fanteziile sau evenimentele surprinse de reporter, de aici, obligativitatea descrierilor, tendința de a se concentra și înaltul de a pălăsi Rusan, dimpotrivă nu obliga cititorul să-l povăștească pașii cu ei ci îl stimulează imaginația și emoționalitatea. O face prin notă de esență, prin amănunte sugestive, ca moaște, conștient și mai virtuos cu imaginația fără a pierde o clipă contactul cu realitatea. De fapt reporterul nu fabulează, nu se poate crede la prima vedere, el transformă datele investigate într-o platformă de lansare pentru imaginația cititorului. Majoritatea repotaiele consemnează adevărate, fanteziile sau evenimentele surprinse de reporter, de aici, obligativitatea descrierilor, tendința de a se concentra și înaltul de a pălăsi Rusan, dimpotrivă nu obliga cititorul să-l povăștească pașii cu ei ci îl stimulează imaginația și emoționalitatea. O face prin notă de esență, prin amănunte sugestive, ca moaște, conștient și mai virtuos cu imaginația fără a pierde o clipă contactul cu realitatea. De fapt reporterul nu fabulează, nu se poate crede la prima vedere, el transformă datele investigate într-o platformă de lansare pentru imaginația cititorului. Majoritatea repotaiele consemnează adevărate, fanteziile sau evenimentele surprinse de reporter, de aici, obligativitatea descrierilor, tendința de a se concentra și înaltul de a pălăsi Rusan, dimpotrivă nu obliga cititorul să-l povăștească pașii cu ei ci îl stimulează imaginația și emoționalitatea. O face prin notă de esență, prin amănunte sugestive, ca moaște, conștient și mai virtuos cu imaginația fără a pierde o clipă contactul cu realitatea. De fapt reporterul nu fabulează, nu se poate crede la prima vedere, el transformă datele investigate într-o platformă de lansare pentru imaginația cititorului. Majoritatea repotaiele consemnează adevărate, fanteziile sau evenimentele surprinse de reporter, de aici, obligativitatea descrierilor, tendința de a se concentra și înaltul de a pălăsi Rusan, dimpotrivă nu obliga cititorul să-l povăștească pașii cu ei ci îl stimulează imaginația și emoționalitatea. O face prin notă de esență, prin amănunte sugestive, ca moaște, conștient și mai virtuos cu imaginația fără a pierde o clipă contactul cu realitatea. De fapt reporterul nu fabulează, nu se poate crede la prima vedere, el transformă datele investigate într-o platformă de lansare pentru imaginația cititorului. Majoritatea repotaiele consemnează adevărate, fanteziile sau evenimentele surprinse de reporter, de aici, obligativitatea descrierilor, tendința de a se concentra și înaltul de a pălăsi Rusan, dimpotrivă nu obliga cititorul să-l povăștească pașii cu ei ci îl stimulează imaginația și emoționalitatea. O face prin notă de esență, prin amănunte sugestive, ca moaște, conștient și mai virtuos cu imaginația fără a pierde o clipă contactul cu realitatea. De fapt reporterul nu fabulează, nu se poate crede la prima vedere, el transformă datele investigate într-o platformă de lansare pentru imaginația cititorului. Majoritatea repotaiele consemnează adevărate, fanteziile sau evenimentele surprinse de reporter, de aici, obligativitatea descrierilor, tendința de a se concentra și înaltul de a pălăsi Rusan, dimpotrivă nu obliga cititorul să-l povăștească pașii cu ei ci îl stimulează imaginația și emoționalitatea. O face prin notă de esență, prin amănunte sugestive, ca moaște, conștient și mai virtuos cu imaginația fără a pierde o clipă contactul cu realitatea. De fapt reporterul nu fabulează, nu se poate crede la prima vedere, el transformă datele investigate într-o platformă de lansare pentru imaginația cititorului. Majoritatea repotaiele consemnează adevărate, fanteziile sau evenimentele surprinse de reporter, de aici, obligativitatea descrierilor, tendința de a se concentra și înaltul de a pălăsi Rusan, dimpotrivă nu obliga cititorul să-l povăștească pașii cu ei ci îl stimulează imaginația și emoționalitatea. O face prin notă de esență, prin amănunte sugestive, ca moaște, conștient și mai virtuos cu imaginația fără a pierde o clipă contactul cu realitatea. De fapt reporterul nu fabulează, nu se poate crede la prima vedere, el transformă datele investigate într-o platformă de lansare pentru imaginația cititorului. Majoritatea repotaiele consemnează adevărate, fanteziile sau evenimentele surprinse de reporter, de aici, obligativitatea descrierilor, tendința de a se concentra și înaltul de a pălăsi Rusan, dimpotrivă nu obliga cititorul să-l povăștească pașii cu ei ci îl stimulează imaginația și emoționalitatea. O face prin notă de esență, prin amănunte sugestive, ca moaște, conștient și mai virtuos cu imaginația fără a pierde o clipă contactul cu realitatea. De fapt reporterul nu fabulează, nu se poate crede la prima vedere, el transformă datele investigate într-o platformă de lansare pentru imaginația cititorului. Majoritatea repotaiele consemnează adevărate, fanteziile sau evenimentele surprinse de reporter, de aici, obligativitatea descrierilor, tendința de a se concentra și înaltul de a pălăsi Rusan, dimpotrivă nu obliga cititorul să-l povăștească pașii cu ei ci îl stimulează imaginația și emoționalitatea. O face prin notă de esență, prin amănunte sugestive, ca moaște, conștient și mai virtuos cu imaginația fără a pierde o clipă contactul cu realitatea. De fapt reporterul nu fabulează, nu se poate crede la prima vedere, el transformă datele investigate într-o platformă de lansare pentru imaginația cititorului. Majoritatea repotaiele consemnează adevărate, fanteziile sau evenimentele surprinse de reporter, de aici, obligativitatea descrierilor, tendința de a se concentra și înaltul de a pălăsi Rusan, dimpotrivă nu obliga cititorul să-l povăștească pașii cu ei ci îl stimulează imaginația și emoționalitatea. O face prin notă de esență, prin amănunte sugestive, ca moaște, conștient și mai virtuos cu imaginația fără a pierde o clipă contactul cu realitatea. De fapt reporterul nu fabulează, nu se poate crede la prima vedere, el transformă datele investigate într-o platformă de lansare pentru imaginația cititorului. Majoritatea repotaiele consemnează adevărate, fanteziile sau evenimentele surprinse de reporter, de aici, obligativitatea descrierilor, tendința de a se concentra și înaltul de a pălăsi Rusan, dimpotrivă nu obliga cititorul să-l povăștească pașii cu ei ci îl stimulează imaginația și emoționalitatea. O face prin notă de esență, prin amănunte sugestive, ca moaște, conștient și mai virtuos cu imaginația fără a pierde o clipă contactul cu realitatea. De fapt reporterul nu fabulează, nu se poate crede la prima vedere, el transformă datele investigate într-o platformă de lansare pentru imaginația cititorului. Majoritatea repotaiele consemnează adevărate, fanteziile sau evenimentele surprinse de reporter, de aici, obligativitatea descrierilor, tendința de a se concentra și înaltul de a pălăsi Rusan, dimpotrivă nu obliga cititorul să-l povăștească pașii cu ei ci îl stimulează imaginația și emoționalitatea. O face prin notă de esență, prin amănunte sugestive, ca moaște, conștient și mai virtuos cu imaginația fără a pierde o clipă contactul cu realitatea. De fapt reporterul nu fabulează, nu se poate crede la prima vedere, el transformă datele investigate într-o platformă de lansare pentru imaginația cititorului. Majoritatea repotaiele consemnează adevărate, fanteziile sau evenimentele surprinse de reporter, de aici, obligativitatea descrierilor, tendința de a se concentra și înaltul de a pălăsi Rusan, dimpotrivă nu obliga cititorul să-l povăștească pașii cu ei ci îl stimulează imaginația și emoționalitatea. O face prin notă de esență, prin amănunte sugestive, ca moaște, conștient și mai virtuos cu imaginația fără a pierde o clipă contactul cu realitatea. De fapt reporterul nu fabulează, nu se poate crede la prima vedere, el transformă datele investigate într-o platformă de lansare pentru imaginația cititorului. Majoritatea repotaiele consemnează adevărate, fanteziile sau evenimentele surprinse de reporter, de aici, obligativitatea descrierilor, tendința de a se concentra și înaltul de a pălăsi Rusan, dimpotrivă nu obliga cititorul să-l povăștească pașii cu ei ci îl stimulează imaginația și emoționalitatea. O face prin notă de esență, prin amănunte sugestive, ca moaște, conștient și mai virtuos cu imaginația fără a pierde o clipă contactul cu realitatea. De fapt reporterul nu fabulează, nu se poate crede la prima vedere, el transformă datele investigate într-o platformă de lansare pentru imaginația cititorului. Majoritatea repotaiele consemnează adevărate, fanteziile sau evenimentele surprinse de reporter, de aici, obligativitatea descrierilor, tendința de a se concentra și înaltul de a pălăsi Rusan, dimpotrivă nu obliga cititorul să-l povăștească pașii cu ei ci îl stimulează imaginația și emoționalitatea. O face prin notă de esență, prin amănunte sugestive, ca moaște, conștient și mai virtuos cu imaginația fără a pierde o clipă contactul cu realitatea. De fapt reporterul nu fabulează, nu se poate crede la prima vedere, el transformă datele investigate într-o platformă de lansare pentru imaginația cititorului. Majoritatea repotaiele consemnează adevărate, fanteziile sau evenimentele surprinse de reporter, de aici, obligativitatea descrierilor, tendința de a se concentra și înaltul de a pălăsi Rusan, dimpotrivă nu obliga cititorul să-l povăștească pașii cu ei ci îl stimulează imaginația și emoționalitatea. O face prin notă de esență, prin amănunte sugestive, ca moaște, conștient și mai virtuos cu imaginația fără a pierde o clipă contactul cu realitatea. De fapt reporterul nu fabulează, nu se poate crede la prima vedere, el transformă datele investigate într-o platformă de lansare pentru imaginația cititorului. Majoritatea repotaiele consemnează adevărate, fanteziile sau evenimentele surprinse de reporter, de aici, obligativitatea descrierilor, tendința de a se concentra și înaltul de a pălăsi Rusan, dimpotrivă nu obliga cititorul să-l povăștească pașii cu ei ci îl stimulează imaginația și emoționalitatea. O face prin notă de esență, prin amănunte sugestive, ca moaște, conștient și mai virtuos cu imaginația fără a pierde o clipă contactul cu realitatea. De fapt reporterul nu fabulează, nu se poate crede la prima vedere, el transformă datele investigate într-o platformă de lansare pentru imaginația cititorului. Majoritatea repotaiele consemnează adevărate, fanteziile sau evenimentele surprinse de reporter, de aici, obligativitatea descrierilor, tendința de a se concentra și înaltul de a pălăsi Rusan, dimpotrivă nu obliga cititorul să-l povăștească pașii cu ei ci îl stimulează imaginația și emoționalitatea. O face prin notă de esență, prin amănunte sugestive, ca moaște, conștient și mai virtuos cu imaginația fără a pierde o clipă contactul cu realitatea. De fapt reporterul nu fabulează, nu se poate crede la prima vedere, el transformă datele investigate într-o platformă de lansare pentru imaginația cititorului. Majoritatea repotaiele consemnează adevărate, fanteziile sau evenimentele surprinse de reporter, de aici, obligativitatea descrierilor, tendința de a se concentra și înaltul de a pălăsi Rusan, dimpotrivă nu obliga cititorul să-l povăștească pașii cu ei ci îl stimulează imaginația și emoționalitatea. O face prin notă de esență, prin amănunte sugestive, ca moaște, conștient și mai virtuos cu imaginația fără a pierde o clipă contactul cu realitatea. De fapt reporterul nu fabulează, nu se poate crede la prima vedere, el transformă datele investigate într-o platformă de lansare pentru imaginația cititorului. Majoritatea repotaiele consemnează adevărate, fanteziile sau evenimentele surprinse de reporter, de aici, obligativitatea descrierilor, tendința de a se concentra și înaltul de a pălăsi Rusan, dimpotrivă nu obliga cititorul să-l povăștească pașii cu ei ci îl stimulează imaginația și emoționalitatea. O face prin notă de esență, prin amănunte sugestive, ca moaște, conștient și mai virtuos cu imaginația fără a pierde o clipă contactul cu realitatea. De fapt reporterul nu fabulează, nu se poate crede la prima vedere, el transformă datele investigate într-o platformă de lansare pentru imaginația cititorului. Majoritatea repotaiele consemnează adevărate, fanteziile sau evenimentele surprinse de reporter, de aici, obligativitatea descrierilor, tendința de a se concentra și înaltul de a pălăsi Rusan, dimpotrivă nu obliga cititorul să-l povăștească pașii cu ei ci îl stimulează imaginația și emoționalitatea. O face prin notă de esență, prin amănunte sugestive, ca moaște, conștient și mai virtuos cu imaginația fără a pierde o clipă contactul cu realitatea. De fapt reporterul nu fabulează, nu se poate crede la prima vedere, el transformă datele investigate într-o platformă de lansare pentru imaginația cititorului. Majoritatea repotaiele consemnează adevărate, fanteziile sau evenimentele surprinse de reporter, de aici, obligativitatea descrierilor, tendința de a se concentra și înaltul de a pălăsi Rusan, dimpotrivă nu obliga cititorul să-l povăștească pașii cu ei ci îl stimulează imaginația și emoționalitatea. O face prin notă de esență, prin amănunte sugestive, ca moaște, conștient și mai virtuos cu imaginația fără a pierde o clipă contactul cu realitatea. De fapt reporterul nu fabulează, nu se poate crede la prima vedere, el transformă datele investigate într-o platformă de lansare pentru imaginația cititorului. Majoritatea repotaiele consemnează adevărate, fanteziile sau evenimentele surprinse de reporter, de aici, obligativitatea descrierilor, tendința de a se concentra și înaltul de a pălăsi Rusan, dimpotrivă nu obliga cititorul să-l povăștească pașii cu ei ci îl stimulează imaginația și emoționalitatea. O face prin notă de esență, prin amănunte sugestive, ca moaște, conștient și mai virtuos cu imaginația fără a pierde o clipă contactul cu realitatea. De fapt reporterul nu fabulează, nu se poate crede la prima vedere, el transformă datele investigate într-o platformă de lansare pentru imaginația cititorului. Majoritatea repotaiele consemnează adevărate, fanteziile sau evenimentele surprinse de reporter, de aici, obligativitatea descrierilor, tendința de a se concentra și înaltul de a pălăsi Rusan, dimpotrivă nu obliga cititorul să-l povăștească pașii cu ei ci îl stimulează imaginația și emoționalitatea. O face prin notă de esență, prin amănunte sugestive, ca moaște, conștient și mai virtuos cu imaginația fără a pierde o clipă contactul cu realitatea. De fapt reporterul nu fabulează, nu se poate crede la prima vedere, el transformă datele investigate într-o platformă de lansare pentru imaginația cititorului. Majoritatea repotaiele consemnează adevărate, fanteziile sau evenimentele surprinse de reporter, de aici, obligativitatea descrierilor, tendința de a se concentra și înaltul de a pălăsi Rusan, dimpotrivă nu obliga cititorul să-l povăștească pașii cu ei ci îl stimulează imaginația și emoționalitatea. O face prin notă de esență, prin amănunte sugestive, ca moaște, conștient și mai virtuos cu imaginația fără a pierde o clipă contactul cu realitatea. De fapt reporterul nu fabulează, nu se poate crede la prima vedere, el transformă datele investigate într-o platformă de lansare pentru imaginația cititorului. Majoritatea repotaiele consemnează adevărate, fanteziile sau evenimentele surprinse de reporter, de aici, obligativitatea descrierilor, tendința de a se concentra și înaltul de a pălăsi Rusan, dimpotrivă nu obliga cititorul să-l povăștească pașii cu ei ci îl stimulează imaginația și emoționalitatea. O face prin notă de esență, prin amănunte sugestive, ca moaște, conștient și mai virtuos cu imaginația fără a pierde o clipă contactul cu realitatea. De fapt reporterul nu fabulează, nu se poate crede la prima vedere, el transformă datele investigate într-o platformă de lansare pentru imaginația cititorului. Majoritatea repotaiele consemnează adevărate, fanteziile sau evenimentele surprinse de reporter, de aici, obligativitatea descrierilor, tendința de a se concentra și înaltul de a pălăsi Rusan, dimpotrivă nu obliga cititorul să-l povăștească pașii cu ei ci îl stimulează imaginația și emoționalitatea. O face prin notă de esență, prin amănunte sugestive, ca moaște, conștient și mai virtuos cu imaginația fără a pierde o clipă contactul cu realitatea. De fapt reporterul nu fabulează, nu se poate crede la prima vedere, el transformă datele investigate într-o platformă de lansare pentru imaginația cititorului. Majoritatea repotaiele consemnează adevărate, fanteziile sau evenimentele surprinse de reporter, de aici, obligativitatea descrierilor, tendința de a se concentra și înaltul de a pălăsi Rusan, dimpotrivă nu obliga cititorul să-l povăștească pașii cu ei ci îl stimulează imaginația și emoționalitatea. O face prin notă de esență, prin amănunte sugestive, ca moaște, conștient și mai virtuos cu imaginația fără a pierde o clipă contactul cu realitatea. De fapt reporterul nu fabulează, nu se poate crede la prima vedere, el transformă datele investigate într-o platformă de lansare pentru imaginația cititorului. Majoritatea repotaiele consemnează adevărate, fanteziile sau evenimentele surprinse de reporter, de aici, obligativitatea descrierilor, tendința de a se concentra și înaltul de a pălăsi Rusan, dimpotrivă nu obliga cititorul să-l povăștească pașii cu ei ci îl stimulează imaginația și emoționalitatea. O face prin notă de esență, prin amănunte sugestive, ca moaște, conștient și mai virtuos cu imaginația fără a pierde o clipă contactul cu realitatea. De fapt reporterul nu fabulează, nu se poate crede la prima vedere, el transformă datele investigate într-o platformă de lansare pentru imaginația cititorului. Majoritatea repotaiele consemnează adevărate, fanteziile sau evenimentele surprinse de reporter, de aici, obligativitatea descrierilor, tendința de a se concentra și înaltul de a pălăsi Rusan, dimpotrivă nu obliga cititorul să-l povăștească pașii cu ei ci îl stimulează imaginația și emoționalitatea. O face prin notă de esență, prin amănunte sugestive, ca moaște, conștient și mai virtuos cu imaginația fără a pierde o clipă contactul cu realitatea. De fapt reporterul nu fabulează, nu se poate crede la prima vedere, el transformă datele investigate într-o platformă de lansare pentru imaginația cititorului. Majoritatea repotaiele consemnează adevărate, fanteziile sau evenimentele surprinse de reporter, de aici, obligativitatea descrierilor, tendința de a se concentra și înaltul de a pălăsi Rusan, dimpotrivă nu obliga cititorul să-l povăștească pașii cu ei ci îl stimulează imaginația și emoționalitatea. O face prin notă de esență, prin amănunte sugestive, ca moaște, conștient și mai virtuos cu imaginația fără a pierde o clipă contactul cu realitatea. De fapt reporterul nu fabulează, nu se poate crede la prima vedere, el transformă datele investigate într-o platformă de lansare pentru imaginația cititorului. Majoritatea repotaiele consemnează adevărate, fanteziile sau evenimentele surprinse de reporter, de aici, obligativitatea descrierilor, tendința de a se concentra și înaltul de a pălăsi Rusan, dimpotrivă nu obliga cititorul să-l povăștească pașii cu ei ci îl stimulează imaginația și emoționalitatea. O face prin notă de esență, prin amănunte sugestive, ca moaște, conștient și mai virtuos cu imaginația fără a pierde o clipă contactul cu realitatea. De fapt reporterul nu fabulează, nu se poate crede la prima vedere, el transformă datele investigate într-o platformă de lansare pentru imaginația cititorului. Majoritatea repotaiele consemnează adevărate, fanteziile sau evenimentele surprinse de reporter, de aici, obligativitatea descrierilor, tendința de a se concentra și înaltul de a pălăsi Rusan, dimpotrivă nu obliga cititorul să-l povăștească pașii cu ei ci îl stimulează imaginația și emoționalitatea. O face prin notă de esență, prin amănunte sugestive, ca moaște, conștient și mai virtuos cu imaginația fără a pierde o clipă contactul cu realitatea. De fapt reporterul nu fabulează, nu se poate crede la prima vedere, el transformă datele investigate într-o platformă de lansare pentru imaginația cititorului. Majoritatea repotaiele consemnează adevărate, fanteziile sau evenimentele surprinse de reporter, de aici, obligativitatea descrierilor, tendința de a se concentra și înaltul de a pălăsi Rusan, dimpotrivă nu obliga cititorul să-l povăștească pașii cu ei ci îl stimulează imaginația și emoționalitatea. O face prin notă de esență, prin amănunte sugestive, ca moaște, conștient și mai virtuos cu imaginația fără a pierde o clipă contactul cu realitatea. De fapt reporterul nu fabulează, nu se poate crede la prima vedere, el transformă datele investigate într-o platformă de lansare pentru imaginația cititorului. Majoritatea repotaiele consemnează adevărate, fanteziile sau evenimentele surprinse de reporter, de aici, obligativitatea descrierilor, tendința de a se concentra și înaltul de a pălăsi Rusan, dimpotrivă nu obliga cititorul să-l povăștească pașii cu ei ci îl stimulează imaginația și emoționalitatea. O face prin notă de esență, prin amănunte sugestive, ca moaște, conștient și mai virtuos cu imaginația fără a pierde o clipă contactul cu realitatea. De fapt reporterul nu fabulează, nu se poate crede la prima vedere, el transformă datele investigate într-o platformă de lansare pentru imaginația cititorului. Majoritatea repotaiele consemnează adevărate, fanteziile sau evenimentele surprinse de reporter, de aici, obligativitatea descrierilor, tendința de a se concentra și înaltul de a pălăsi Rusan, dimpotrivă nu obliga cititorul să-l povăștească pașii cu ei ci îl stimulează imaginația și emoționalitatea. O face prin notă de esență, prin amănunte sugestive, ca moaște, conștient și mai virtuos cu imaginația fără a pierde o clipă contactul cu realitatea. De fapt reporterul nu fabulează, nu se poate crede la prima vedere, el transformă datele investigate într-o platformă de lansare pentru imaginația cititorului. Majoritatea repotaiele consemnează adevărate, fanteziile sau evenimentele surprinse de reporter, de aici, obligativitatea descrierilor, tendința de a se concentra și înaltul de a pălăsi Rusan, dimpotrivă nu obliga cititorul să-l povăștească pașii cu ei ci îl stimulează imaginația și emoționalitatea. O face prin notă de esență, prin amănunte sugestive, ca moaște, conștient și mai virtuos cu imaginația fără a pierde o clipă contactul cu realitatea. De fapt reporterul nu fabulează, nu se poate crede la prima vedere, el transformă datele investigate într-o platformă de lansare pentru imaginația cititorului. Majoritatea repotaiele consemnează adevărate, fanteziile sau evenimentele surprinse de reporter, de aici, obligativitatea descrierilor, tendința de a se concentra și înaltul de a pălăsi Rusan, dimpotrivă nu obliga cititorul să-l povăștească pașii cu ei ci îl stimulează imaginația și emoționalitatea. O face prin notă de esență, prin amănunte sugestive, ca moaște, conștient și mai virtuos cu imaginația fără a pierde o clipă contactul cu realitatea. De fapt reporterul nu fabulează, nu se poate crede la prima vedere, el transformă datele investigate într-o platformă de lansare pentru imaginația cititorului. Majoritatea repotaiele consemnează adevărate, fanteziile sau evenimentele surprinse de reporter, de aici, obligativitatea descrierilor, tendința de a se concentra și înaltul de a pălăsi Rusan, dimpotrivă nu obliga cititorul să-l povăștească pașii cu ei ci îl stimulează imaginația și emoționalitatea. O face prin notă de esență, prin amănunte sugestive, ca moaște, conștient și mai virtuos cu imaginația fără a pierde o clipă contactul cu realitatea. De fapt reporterul nu fabulează, nu se poate crede la prima vedere, el transformă datele investigate într-o platformă de lansare pentru imaginația cititorului. Majoritatea repotaiele consemnează adevărate, fanteziile sau evenimentele surprinse de reporter, de aici, obligativitatea descrierilor, tendința de a se concentra și înaltul de a pălăsi Rusan, dimpotrivă nu obliga cititorul să-l povăștească pașii cu ei ci îl stimulează imaginația și emoționalitatea. O face prin notă de esență, prin amănunte sugestive, ca moaște, conștient și mai virtuos cu imaginația fără a pierde o clipă contactul cu realitatea. De fapt reporterul nu fabulează, nu se poate crede la prima vedere, el transformă datele investigate într-o platformă de lansare pentru imaginația cititorului. Majoritatea repotaiele consemnează adevărate, fanteziile sau evenimentele surprinse de reporter, de aici, obligativitatea descrierilor, tendința de a se concentra și înaltul de a pălăsi Rusan, dimpotrivă nu obliga cititorul să-l povăștească pașii cu ei ci îl stimulează imaginația și emoționalitatea. O face prin notă de esență, prin amănunte sugestive, ca moaște, conștient și mai virtuos cu imaginația fără a pierde o clipă contactul cu realitatea. De fapt reporterul nu fabulează, nu se poate crede la prima vedere, el transformă datele investigate într-o platformă de lansare pentru imaginația cititorului. Majoritatea repotaiele consemnează adevărate, fanteziile sau evenimentele surprinse de reporter, de aici, obligativitatea descrierilor, tendința de a se concentra și înaltul de a pălăsi Rusan, dimpotrivă nu obliga cititorul să-l povăștească pașii cu ei ci îl stimulează imaginația și emoționalitatea. O face prin notă de esență, prin amănunte sugestive, ca moaște, conștient și mai virtuos cu imaginația fără a pierde o clipă contactul cu realitatea. De fapt reporterul nu fabulează, nu se poate crede la prima vedere, el transformă datele investigate într-o platformă de lansare pentru imaginația cititorului. Majoritatea repotaiele consemnează adevărate, fanteziile sau evenimentele surprinse de reporter, de aici, obligativitatea descrierilor, tendința de a se concentra și înaltul de a pălăsi Rusan, dimpotrivă nu obliga cititorul să-l povăștească pașii cu ei ci îl stimulează imaginația și emoționalitatea. O face prin notă de esență, prin amănunte sugestive, ca moaște, conștient și mai virtuos cu imaginația fără a pierde o clipă contactul cu realitatea. De fapt reporterul nu fabulează, nu se poate crede la prima vedere, el transformă datele investigate într-o platformă de lansare pentru imaginația cititorului. Majoritatea repotaiele consemnează adevărate, fanteziile sau evenimentele surprinse de reporter, de aici, obligativitatea descrierilor, tendința de a se concentra și înaltul de a pălăsi Rusan, dimpotrivă nu obliga cititorul să-l povăștească pașii cu ei ci îl stimulează imaginația și emoționalitatea. O face prin notă de esență, prin amănunte sugestive, ca moaște, conștient și mai virtuos cu imaginația fără a pierde o clipă contactul cu realitatea. De fapt reporterul nu fabulează, nu se poate crede la prima vedere, el transformă datele investigate într-o platformă de lansare pentru imaginația cititorului. Majoritatea repotaiele consemnează adevărate, fanteziile sau evenimentele surprinse de reporter, de aici, obligativitatea descrierilor, tendința de a se concentra și înaltul de a pălăsi Rusan, dimpotrivă nu obliga cititorul să-l povăștească pașii cu ei ci îl stimulează imaginația și emoționalitatea. O face prin notă de esență, prin amănunte sugestive, ca moaște, conștient și mai virtuos cu imaginația fără a pierde o clipă contactul cu realitatea. De fapt reporterul nu fabulează, nu se poate crede la prima vedere, el transformă datele investigate într-o platformă de lansare pentru imaginația cititorului. Majoritatea repotaiele consemnează adevărate, fanteziile sau evenimentele surprinse de reporter, de aici, obligativitatea descrierilor, tendința de a se concentra și înaltul de a pălăsi Rusan, dimpotrivă nu obliga cititorul să-l povăștească pașii cu ei ci îl stimulează imaginația și emoționalitatea. O face prin notă de esență, prin amănunte sugestive, ca moaște, conștient și mai virtuos cu imaginația fără a pierde o clipă contactul cu realitatea. De fapt reporterul nu fabulează, nu se poate crede la prima vedere, el transformă datele investigate într-o platformă de lansare pentru imaginația cititorului. Majoritatea repotaiele consemnează adevărate, fanteziile sau evenimentele surprinse de reporter, de aici, obligativitatea descrierilor, tendința de a se concentra și înaltul de a pălăsi Rusan, dimpotrivă nu obliga cititorul să-l povăștească pașii cu ei ci îl stimulează imaginația și emoționalitatea. O face prin notă de esență, prin amănunte sugestive, ca moaște, conștient și mai virtuos cu imaginația fără a pierde o clipă contactul cu realitatea. De fapt reporterul nu fabulează, nu se poate crede la prima vedere, el transformă datele investigate într-o platformă de lansare pentru imaginația cititorului. Majoritatea repotaiele consemnează adevărate, fanteziile sau evenimentele surprinse de reporter, de aici, obligativitatea descrierilor, tendința de a se concentra și înaltul de a pălăsi Rusan, dimpotrivă nu obliga cititorul să-l povăștească pașii cu ei ci îl stimulează imaginația și emoționalitatea. O face prin notă de esență, prin amănunte sugestive, ca moaște, conștient și mai virtuos cu imaginația fără a pierde o clipă contactul cu realitatea. De fapt reporterul nu fabulează, nu se poate crede la prima vedere, el transformă datele investigate într-o platformă de lansare pentru imaginația cititorului. Majoritatea repotaiele consemnează adevărate, fanteziile sau evenimentele surprinse de reporter, de aici, obligativitatea descrierilor, tendința de a se concentra și înaltul de a pălăsi Rusan, dimpotrivă nu obliga cititorul să-l povăștească pașii cu ei ci îl stimulează imaginația și emoționalitatea. O face prin notă de esență, prin amănunte sugestive, ca moaște, conștient și mai virtuos cu imaginația fără a pierde o clipă contactul cu realitatea. De fapt reporterul nu fabulează, nu se poate crede la prima vedere, el transformă datele investigate într-o platformă de lansare pentru imaginația cititorului. Majoritatea repotaiele consemnează adevărate, fanteziile sau evenimentele surprinse de reporter, de aici, obligativitatea descrierilor, tendința de a se concentra și înaltul de a pălăsi Rusan, dimpotrivă nu obliga cititorul să-l povăștească pașii cu ei ci îl stimulează imaginația și emoționalitatea. O face prin notă de esență, prin amănunte sugestive, ca moaște, conștient și mai virtuos cu imaginația fără a pierde o clipă contactul cu realitatea. De fapt reporterul nu fabulează, nu se poate crede la prima vedere, el transformă datele investigate într-o platformă de lansare pentru imaginația cititorului. Majoritatea repotaiele consemnează adevărate, fanteziile sau evenimentele surprinse de reporter, de aici, obligativitatea descrierilor, tendința de a se concentra și înaltul de a pălăsi Rusan, dimpotrivă nu obliga cititorul să-l povăștească pașii cu ei ci îl stimulează imag

Într-o Cronică a mizantropului din Jurnalul literar, G. Călinescu observa cu îndrăzneală că Maiorescu nu se mai citește, nefiind scotocit de scriitorii. Ce savurosă pentru noi este ironia maioreșciană, ce artistică în sine! Maiorescu se citește mereu cu plăcere! Dar tinerii sînt totuși mirați cînd îl întrebă de ce le place Maiorescu. În critică el vede un „om de știință”. Manualele citează pe Maiorescu, fără a atrage atenția asupra valorii lui literare. Tinerii nu citesc pe Ibrăileanu, pe Lovinescu ignorîndu-le marile merite de artiști și dialectici critice. Prejudiciu este că un critic nu este scriitor și foarte răspîndit sînt mulți oameni de cultură declară cu toată seriozitatea că un articol critic n-are sens pentru ei, dacă nu cunoaște cartea ori autorul despre care e vorba în articol. Polemistele sînt urmărite numai de specialiști care, de obicei, caută în ele cu lupa de partea cui este dreptatea. Polemicilor lui Maiorescu nu pare să li se dea decît o importanță istorică pentru că obiectul lor s-a perimat, și depre Alexandru-Ureche sau Sion nu se mai știe aproape nimic. Însă valoarea unui articol critic, dacă există, este același lucru cu valoarea unui roman sau a unei poezii. Avînd spirit critic, Maiorescu e un scriitor poate tot așa de mare ca și, dintre contemporanii Caragiale sau Creangă. Aici pretui dorca ca îndrumător cultural, es o mare conștiință a epocii este în definitiv o ipocrită a celor care nu-l citesc. Pentru oamenii de bună credință trebuie spus că, dacă o parte din ideile critice ale lui Maiorescu sînt greșite sau învechite, spiritul lui critic, adică talentul, este mereu înviat.

G. Călinescu a observat inițial că marelui talent literar al lui Maiorescu se vede în polemică mai bine decît oriunde:

«Correspondența sufletească presupus și ascunsă al acestui limbaj, care la oricare altul ar fi podant și plebiscitar, este sentimentul mizeriei intel-

TITU MAIORESCU, POLEMIST

tuale a adversarului. Acest sentiment sprijinit pe o valoare reală, pe o mască demnă și pe o capacitate glacială de a-și stăpîni impulsurile, face din Maiorescu un polemist de un talent inegalabil. Paginile criticului rîmîm un favor merou proaspăt de plăceri subtile deșeurilor lor de plecare ar fi fost pentru oricare altul de o dezonanță ieftinătate. Nu din surprinderea înepții lese humoralu maioreșcian, ci din altitudine, din prefăcută rece cercetare a cauzelor răului, dintr-o desăvîrșare savantă de forțe, din toată părintești și suficient medical. Raportul între polemist și adversar e acela dintre o minte inaccessibilă și un lamentabil intelect, care trebuie corijată ori adomestită după cum e cazul. Maiorescu își în adversarii de susținuți și pozitivi trebuitor mijloacele lui, într-un chip savant, iritant melancolic, cu un calm neînbucurată. Cînd Maiorescu vrea să dea a înțelege că adversarul e cu totul inferior, se coboară și el mai multe trepte și-l lămură într-un limbaj de-o ușurință pămintoare. Dacă însă adversarul are cultură, atunci criticul se pierde în ceturile inaccesibilității lui și într-un stil potrivit mijloacelor celui studiat sugerează incapacitatea de pătrundere reală a problemelor din partea aceluia.

Maiorescu este un polemist teribil,

desi mijloacele lui, mai mult abstracte, nu par să-l ajute, un polemist, de aceea; nu de cuvinte, ci de idei. Dacă expresia nu e decît zăvoră metafizică, nici măcar deajuns de colorată, în schimb criticul are o ureche foarte fină pentru muzica ideilor, o minte dialectică, o mare plăcere de a desfășura argumente logice, precise, melancolice, ca un păianjen care-și țese pinza. Tăria lui nu stă în plastică, în imagini, ci în stringența logică. Rămînit în argumentul de logică, Maiorescu poate demonstra lucrurile cele mai neapătate. O înșirare perfectă de silogisme, care nu se poate descepeți nici un cusur, sfîrșește, în cuvinte discursive asupra proiectului de reformă parțială a legii învățămîntului public (Discursuri parlamentare, vol. IV), la un adevăr paradoxal:

„Este vacantă o catedră de Universitate, de ex. de istorie sau de literatură română. Cine este în Statul nostru cea mai înaltă expresie a științei istorice sau literare, atîta cită este și se poate găsi la noi? Profesori de la facultatea de litere. Avem ceva mai sus în Statul român în această privință? Și cînd este vorba ca să se știe cine ar fi vrednic să ocupe o catedră vacantă de istorie ori de literatură la facultate, care să nu fie capabili profesorii acestei celei mai înalte școli să propună măcar ministrului, după toate cunoștințele lor de mișcare literară și istorică în țara noastră, cine s-a distins în aceste specialități în țară să merite a o propune la Universitate? Ce? Nici pentru atîta lucru nu sînt capabili profesorii de la Universitate: a propune ministrului pe un coleg al lor (...). Și pentru Dumnezeu, ce cale mai sigură în lume ai să găsești care să-ți arate cine este capabil? În legea de pînă acum este exclusiv numai concursul. În proiectul de reformă se prevede și propunerea facultății și concursul. Dar din cine se compune juriul acestui concurs? Se trag la sorți 4 profesori, cu

buți au darul vorbirii: dar oratorul vorbește pentru a spune ceva, retorul pentru a se auzi vorbind. Imbulbul pentru a vorbi...”

Aplicate la diferitele personalități care au ilustrat una ori alta din fazele oratoriei românești, propozițiile devin niște moduri de caracterizare extraordinare, jumătate serioase, jumătate ironice. Despre Giorgio Brătianu ni se spune că „avînd obiceiul de a trage tabac, avea și batiste mari de mătase roșie și cînd își desfășura un asemenea drapel în mijlocul discursului era lucru știut că de acum avea să reînceapă vorbirea cu puteri împropățate...” Batista roșie e singurul mod plastic de a-și așeza pe orator în spațiu, dar cit de sugestiv! Maiorescu nu face risică de cuvinte, ironia lui conștient în revelația amănunțului semnificativ, a căruia valoare nici nu se bagă todeauna de seamă decît la sfîrșit, sau în poanta fină. Despre un discurs al aceluiași aflăm:

„Exactitatea sau sinceritatea discursului nu preocupau pe ciudatul deputat, precum în fapt și discursul de mai sus n-are a face cu ceva real: nici ministrul interpellat nu se ținea de școala „materialistă”, nici interpellarea n-avea vreo grijă pentru „sălbăticia religioasă” sau vreo respect pentru „sentimentele părinților și strămoșilor noștri”: puțin după acel discurs a și părăsit țara, s-a așezat în Italia și a trecut la catolicism.”

Pentru a compromite pe Nicolae Ionescu, alt orator din aceeași epocă, e deajuns desăvîrșirea de citate dintr-un discurs fără vreun conținut, urmată de această prefăcută explicație a aplauzelor stîrnite.

„Aplauzele însemnate în Monitor ar fi aici inexplicabile — căci fraza este din cele mai anodine — dacă nu se-am aduce aminte că d. Nicolae Ionescu avea glas trinos și dicțiune armonioasă. Cuvintele din urmă „veți adopta pe care veți voi” trebuie să fi fost rostite cu o deosebită vocalizare

mijloace de beție, e pînă la un grad oarecare un stimulant al inteligenței. Consumat însă în cantități prea mari și mai ales preparat astfel încît să se prea eterizeze și să-și piardă cu totul cuprinsul intuitiv al realității, el devine un mijloc puternic pentru amăgirea inteligenței. Efectele caracteristice ale otrăvirii băuții sînt atunci și efectele lui: la debitate des funcționale intelectuelles et le penchant à la violence, cum ne arată Cabanis în memorialele din *Rapports du physique et du moral de l'homme*...”

Simptomele patologice ale ametelei produse prin întrebunțarea nefirească a cuvintelor nu se înfățișează treptat după intensitatea îmbolnăvirii. Primul simptom este o cantitate nepotrivită a vorbelor în raport cu etc...”

Tonul didactic, serios, în contrast cu conținutul, citate erudite, dezvoltarea sistematică sînt mijloacele predilecte ale polemistului. Abia o cîlțire complice din ochi:

„Ar da poate un caracter prea pedant acestei neînsemnate cercetări literare, dacă am voi să așezăm exemple practice pentru teoria mai sus expusă după chiar gradele arătate: ne mărginim a le cita în totală înăbușă a bînevoitorului cetitor sarcina de a le clasifica în ordine, de va voi!”

„Exemple practice” sînt cîteodată simple citate însoțite de un comentariu laconic, cînd Maiorescu simte că o exclamație de prefăcută mirare poate ține loc de orice explicații, cum se întîmplă în cazul recenziei lui Laurian la o piesă de Scurtescu: „Știi că despre fabuloasa Rhea Silvia ne spune Livius în cîteva rînduri la începutul istoriei sale că a fost vastă, dar că a născut totuși pe Romulus și Remus. Completa lipsă de tradiții mai lămurite nu împiedică pe d. Laurian a scrie: *Pentru a tracta asemenea subiecte, se cere, pe lângă afecțiune condiționată, pe care d. Scurtescu le posedă îndestul, și un studiu aprofundat al timpului, marzurilor, cu un cuvînt*

tru mulți poate părea un capriciu al lui Maiorescu de a reveni asupra Răspunsurilor Revistei Contemporane, pentru că nu era vorba decît de obiectul neînsemnativ. Dar ce are a face? Articolul e magistral, și subtilitățile lui nu sînt evidente pentru cine are prejudecata că valoarea unei polemici o dau neapărat chestiunile de fond. Conținutul, în sine poate fi (și este adesea) indiferent în polemică. Se întîmplă ca disputarea unor mari idei să producă specimene de polemică anostă și dimpotrivă, „cearta de cuvinte” să fie scintiletoare. E normal chiar să fie așa, cîtă vreme observațiile prea adevărate, care se impun de la început tuturor, sînt și cele mai plate, lipsite de elementul de surpriză. Într-o polemică nu căutăm todeauna adevărul, ci ciocnirea a două spirite încălzite de electricitate, lovirea muntelui în capete deasupra izvorului cu apă vie. Numai polemiștii mărunți, fără talent, își pierd umorul, se înverzesc și convingă de „dreptatea” lor, se lîță și n-au fost înțeleși, spumegă de minie ca valurile care se izbesc zădarnic de stînci și, în cele din urmă, ajung la inactivă. Marile polemici, fierbinți și ei pe dinafară, sînt calmi în sinea lor, detașându-se cu gravitate de obiectul discuției, fiindu-le de la pînă la pînă o mîntuire omenegă de a face dovada puterii sau sublimității ei. Impresia de luptă cu piedici puse de adversari, cînd, în fond, ei își creează singuri dificultățile spre a se bucura de învingerea lor. O polemică adevărată e un motiv de apropiere și de stimă între adversari care, deșărțîți în cutare privință, se simt înrudiți pe planul superior intelectualității.

Pentru Maiorescu polemica nu e un prilej de război sau de pedepsire, ci (deși n-avut adversari pe de-așchea) o delectare a spiritului. De aceea, criticul își îngăduie un aer nepăsător de învingerea celuilalt și se arată mai degrabă ulmit de o argumentație nai-

idee esențiale, nu numai că nu lasă impresia de facilități, dar se urmărește cu sufletul la gură. Vasilie Alexandrescu-Ureche spusese că „istoria de caracter fizic” în Franța se naște cu Voltaire „în secolul XVII și XVIII”, la care Maiorescu observă, în *Beția de cuvinte*, că „Voltaire este de 6 ani, cînd se sfîrșește secolul al 17-lea și în această vîrstă el de-abia ar fi putut scrie un tractat ca acela al d-lui Ureche, necum o istorie de caracter fizic!” Sigur că dacă ar fi avut umor, Ureche n-ar mai fi spus nimic, pentru că contradicția era evidentă. În loc să tacă însă, el caută să se justifice cu în-căpătînire tipică în polemică a înșelătorilor, a „profesorilor” adică și înțeleștii nu poate decît să oculte leasă principalul. Cu expresia devenită celebră, „nu e în chestie”, Maiorescu îl reduce de fiecare dată la obiect. Este înțeles a polemicii că ea se poate dialoga.

Ureche: Zicînd, nu Zarate, că istoria fizică este din secolul XVII și XVIII, făcut-am erzie?

Maiorescu: Nimeni nu a vorbit de asemenea erzie?

U.: Dar nu sînt din secolul XVII Rollin, Bossuet, Fleury?

M.: Nu sînt în chestie Rollin, Bossuet, Fleury.

U.: Și mare nu este adevărat că numai în secolul XVII cu Voltaire istoria lui definitiv caracterul ca-1) au sub pana lui Millot, Ruyal etc.? Voltaire a acela care etc...

M.: Aceasta poate să fie adevărat, dar nu e în chestie precum nu e în chestie nici lirada următoare asupra meritelor lui Voltaire.

Hărțuit astfel ca un scolar greu de cap de către un profesor neiertător, Ureche a trecut în bancă cu un gest scurt și liniștit, și se ține această clasă alocuție (este a doua fază a polemicii): „Forma siletică poate aduce furia împunerea mai multor obiecte școlare (usor să apăsare pe cuvînt) într-o singură expresie, dar (ridicarea din sprincene) nu autoriză niciodată și niciării (ni-cio-da-ți-și-ni-că-ter-i) împunerea sintactică de contraziceri, și dacă cineva de ex. (profesorul se întoarce spre tablă și scrie:) în loc a zice: multe bătălii celebre s-au cîștigat pe timpul romanilor, asemenea multe, mai ales prin perfecționarea armelor de foc, s-au cîștigat în zilele noastre ar zice: multe bătălii celebre s-au cîștigat de la romani pînă în zilele noastre prin perfecționarea armelor de foc, ar comite — nu o silepșă, ci o eroare (oprire de efect), fiindcă timpul romanilor exclude perfecționarea armelor de foc...” (profesorul azvîrle erzie).

Pus așa de teribil la punct, Ureche nu mai are replia și, de acum, nu-l rămîne lui Maiorescu decît să alegă fuzeele. Ca un păianjen, a prins victima în plasă, lăsînd-o să se zbată spre a se încurca definitiv. Dintr-o dată liniștit, el nu se grăbește, întîrzie sfîrșitul, pregătînd parcă ceva: „Într-atîta se încheie întîmpinarea d-lui Ureche asupra acestui punct. Neprobînd nimic, eroarea d-sale cu Voltaire rămîne nejustificată. Cînd ar rămînea numai atî!”

Suplicul n-a fost prelungit degeaba: criticul a păstrat pour la bonne bouche un argument năbușit peste care mai înainte se făcuse a trece: „Dar nu sînt din secolul 17 Rollin, Bossuet, Fleury!” — exclamă d. Ureche pentru a praha că istoria fizică este și în secolul 17. Nu i-a fost deosebită prietenie cu Voltaire: trebuia să-l mai pătească și cu Rollin! Rollin nu este istoric în secolul 17. Rollin este, ce e drept, născut în secolul 17 dar Voltaire are născut în secolul 17 dar nu devine autor decît în secolul al 18-lea. Prima lui publicare este din 1713 iar *Histoire ancienne* este de-abia de la 1730-1738. Notărit lucru: numele proprii sînt nefeliculag d-lui Ureche”. Notărit lucru, Maiorescu este un mare polemist!

NICOLAE MANOLESCU

CITEVA DATE DESPRE VERONICA MICLE

Între absolvenții Școlii Centrale de Fete din Iași, cea mai înaltă școală pentru fete pe acele vremuri în Moldova, găsim în anul 1863 și pe Veronica Cîmpianu.

Se născuse în 24 aprilie 1850. Tatăl Veronicăi, pe nume Ilie Cîmpianu, cîmar de meserie, a participat la revoluția din 1848 în Transilvania. A murit din cauza rănilor primite în cursul luptelor. Era o fire pasivă, puțta comunicativă, dar un înlocuitor patriei. În schimb, soția sa, Ana, era veselă și spirituală, călătorește mesline de mica sa.

La vîrsta de 5 ani, Veronica pleacă la Iași împreună cu mama sa, care era moartă. În acest oraș, începe și termină școala elementară.

Se înscrie la Școala Centrală de Fete. Aici se distinge la învățătură, fiind iubită de colega pentru firea ei deschisă și sinceră. De pe acum era pasionată pentru poezie. Scrisese chiar un poem original intitulat *Dumile*.

În anul 1863, Veronica termină Școala Centrală „cu eminență”. Certificatul ei școlar este semnat de Al. Odobescu, ca ministru al instrucțiunii, iar între membrii examinatori, este semnat și Titu Maiorescu.

Din comisia examinatoare face parte — la limba germană — și prof. univ. Stefan Miclă.

Acesta se îndrăgostește de frumoasa absolventă. Cu toată nepotrivirea de vîrstă, se laocădește cu Veronica și, în 1864, în calitate de logodnic, vin împreună la Năsăud pentru procurarea acelor necesare căsătoriei (vezi *Lucațeanu*, IX, 1910, nr. 5 p. 126-127). De la Năsăud se întorc la Cluj, unde are loc căsătoria, așa cum reiese din pag. 38 a

Fostul hotel „Buzzei” din Cluj.

Matricelele cununărilor din acest an. Redăm mai jos — în extras — datele care ne interesează și care se găsesc în Registrul stății civile a orașului Cluj: „Nr. act 224. Anul, luna, ziua cununiei: 1864, ziua 7 August. Numele și connumele, starea, corolarul miresei și miresei: D. Constanțiu Mihăile. Profesora la Universitatea din Iași, Ana Veronica Cîmpianu. Locul nașterii, locuința, străda și nr. casei (a miresei): Faleacu, (a miresei) Năsăud. Religioana: gr. Eliaze (miresei) 49 ani; a (miresei) 15 ani. Statul: celibat. Măriturile. Numele și connumele, anii, religioana, locuința și statul lor la învoirea liberă înainte de cununie: D. George de Crailescu ca. supremu Silveștia cu panăuze cu D. Iosivu Csergeđi Costelou. La cununie însoțit: D. Nicolau Pop, paroh Cluj-Mănăstiu cu soția sa Maria Lohanțiu. Preotul cununător și dirigintorul: D. Paroh și protopop Ioana Pomilla. Cu trei vestiri, în care ziua: s-au vestit în 12/24, 19/31 iulie și în 20/7 august 1864.”

Înainte de căsătoria, au făcut vi-

știa la cîteva familii românești din orașul Cluj pe care le-au invitat la nuntă. Visitele le-au fost întocrite la hotelul Buzzei din Cluj, unde logodnicul erau găzduiți, împreună cu mama Veronicăi. Locul acestui hotel se păstrează și astăzi în orașul Cluj, pe str. Avram Iancu nr. 20.

Ce o curiozitate amintim că tot în acest hotel a stat și Alexandru Odobescu în luna 1854, în drumul ce l-a făcut spre Singureșul Român (Năsăud), și tot aici, între 7-26 mai 1854, a funcționat Bhuul de presă română din toamsoal proces al Memorandumului.

Aici, în hotelul Buzzei, a avut loc nuntă lui Ștefan Miclă cu Veronica Cîmpianu, în ziua de 7 august 1864.

Amintim de asemenea că tot în hotelul Buzzei din Cluj, în zilele de 21-24 octombrie 1847, a fost găzduit, — așa ne arată tabla comemorativă — și marele poet maghiar Pálfi Imreșcu cu soția sa Julia Szendrey, poetă și ea, ca și Veronica.

VASILE SCURTU

UN CENTENAR Cînd a apărut „Familia“?

Colecțiile revistei *Familia*, care s-au păstrat începînd de la numărul din 1/13 mai 1865, dat imprimat pe frîntîșul inițial număr. Personal am verificat aceasta în exemplarele din: Biblioteca Academiei R.P.R., biblioteca universitară din Iași, Biblioteca documentară „G. T. Kirilăscu” din Piatra Neamț, la Muzeul „Iosif Vulcan” din Oradea și, prin informări prietenoase, la încă 18 biblioteci din țară. În fața acestei realități, a fost firesc ca bibliografierea periodicului să acrediteze cronologia de mai sus. Nerva Hodoș și Al. Sadi Ionescu în titlul catalog descriptiv — *Publicațiile periodice românești*, vol. I, 1913, p. 248 — 9 — (ca să nu mai ommintim de repetarea mențiunii din dicționarele enciclopedice, din istoriile literare și ale presii transilvănene și de numeroase biografii asupra lui Iosif Vulcan și Eminescu), repetă aceeași dată de apariție.

Și totuși *Familia* n-o văzu înțuia lumină a tiparului la 1/13 iunie 1865, ci cu o lună mai devreme, adică la 1/13 mai — 1865! Dovada o furnizează chiar conținutul gazetărilor nr. 1, pe care alții bibliografi și cercetători literari l-au răsfățat grăbit. Parcurînd rubricile ultimei pagini, întîlnim indicația

existenței unui „număr de probă” imprimat preliminar și expedit de Iosif Vulcan ca specimen informativ pentru viitorii lui „prenumeranți” (abonați) și pentru sondajul gustului contemporan. Și ca urmare, la Satu Mare, un corespondent, pe baza „numărului de probă”, solută, în mai 1865, apropiată apariția a *Familiei*.

De asemenea, la 15 mai 1865, revista *Aurora română*, cu care *Familia* se va concura și va chema atacuri personale, recenzează specimenul de probă al revistei *Familia*.

Profesorul Drăghici Mărgi-

neanu (Pitești) posedă în bibliotecă sa originalul numărului preliminar al *Familiei*, unicul asupra căruia a prezentat o comunicare în cadrul filologiei argeșene a „Societății de științe istorice și filologice din R.P.R.”.

Cercetînd originalul numărului de probă (din colecția Drăghici Mărgineanu) rămîne stabilit că „*Familia*” a apărut la 1 mai 1865. Aceasta, și nu data 1 iunie 1865, înscrisă actul de apariție ale revistei în care a debutat Mihai Eminescu

AUGUSTIN Z. N. POP

După nouă jumătate

Dumitrescu intră în debii, gândindu-se la Iuliana. În acest timp Iuliana ieșea din baie. Mica încăperea verzuiă lenevea, după scăldatul lung al femeii, cu totul stăpînită de mirsul parului ud, al trupului cu mișcări ovale care se ridica încet din apă, pe cînd apa lenea, își căuta făgășe, le găsea de-a lungul acestui trup. Prietenii Iulianei știau că, singură dintre toți, ea nu face niciodată concesii în privința săpunului intim și a croitoresei, cu tot cișgiul ei modest de nouă sute pe lună. Chiar cei care n-o înghiteau în nici un fel erau nevoiți să recunoască asta. Iuliana se așeză pe marginea căzii.

— Dumitrescu ceru figuri Carpați.
— N-avem.
— Nici cu filtru?
— Nici alt. În tot orașul nu găsiți Carpați, spuse vinzătoarea. Avea o absență a ochilor, a mișcilor care croșelau (vorbind nu-și întrerupea croșelatul), un fel de indiferență ce te-ar fi putut face să crezi că nu ea este cea care-ți dă figuri și-ți vorbește, ci o alta femeie care, înlocuindu-și foarte des, a ajuns să-i semene alți de bine încît numai un ochi foarte atent și-ar putea da seama de înșelătorie.

— Ce mă faci? zise Dumitrescu.
— Femeia croșeta. Număra în gînd achiurile pe care le avea de scăzut. Ridică din umeri.
Iuliana, în fata oglinzii, își frecă umerii cu un prosop cumpărat de la o doamnă, al cărei țiu era în Argentina. Obiectele minuscule, fără de care raftul de sub oglindă n-ar avea nici un rost, numărau printre ele și o mașină de ras, ușor caclăie. Iuliana se gîndi la Dumitrescu. Apa în cadă se mai clătina, greaie, uleioasă. Lăsînd prosopul, Iuliana începu să-și pieptene părul adus într-o parte a capului. Pieptănul mușca lacom din părul ud, bineînțeles rozcat.

— Tu te piepteni ca un poem", spunea Dumitrescu, de cîte ori o vedea făcînd asta. „O, Dumitrescule", spunea ea, numindu-l pe bărbat în felul în care unele femei își cheamă, după ani de căsnicie, soțul.
Iuliana atîta, trumoașă și goală, înfipse pieptenul cu dinții nu prea mari, așezați pe trei rânduri paralele, într-o parte. Cada era obișnuită, smălțuită în verde stins. Nu era cum poate ar fi trebuit — o cadă îngropată în falanșă azurie, un fel de bazin unde să poți incta, cu trepte pe care să urci, noiada udă, iar la capătul lor să te aștepți doi lei de marșură, ca în filmele despre viața dulce a păturii cu bani din occident! Nu, nu era un astfel de bazin, era doar o cadă în care, într-adevăr, o persoană se putea spăla, se putea întinde în voie.

Tristețea din ochii Iulianei spunea destule. Mai era și nostalgia bronzului, adunat picătură cu picătură, egal întins pe tot trupul o voră întreagă, mult prea invadată ca să nu-ți ofere satisfacții zilnice, alit de repede pierdut, aproape șters pînă la mijlocul lui octombrie. Un cuvînt veni singur pe buzele Iulianei, repetări de sunete stranii, o briză sudică, o pasăre-lira : elemer.

— Să încerc care cu Favorii? întrebă Dumitrescu apoi tot el își răspunde : Iușec, nu suport decît Carpați.

— În tot orașul nu găsiți Carpați, zise debilitata.
Ea nu avea grija degetelor, acestea știau ce trebuie să facă, ea se gîndea la micul cactus pe care abia îl cumpărase și, îngrijorată se întreba de ce nu se comportă ca ceilalți cactuși. Pasiunea ei era creșterea cactușilor și lămiilor, avea casa plină de cactuși și lămi.

Dumitrescu privea înțimblător capacul transparent al galanteriului. Tot ce nu încăpuse în rafturi își găsea loc aici. Ișii lui Dumitrescu fixată într-o tăietură de revistă, rezemată de un zid de piatră, silueta electrică a Brigitte Bardot. B. B. era aproape goală, nemulțumită, era în pragul sinuciderii, lumea nu mai avea pentru ea nici o taină.

În debii intră o fetiță, ceru un ziar, apoi intră un bărbat care cumpără două lame suedeze, fiindcă, spuse el, fără să-l întrebe nimeni, la harba lui, nu merge decît lamele suedeze.

— Ca să vă dau totuși, întrebă debilitata?
— Camel, spuse repede Dumitrescu, apoi adăugă nepăsător, o aproape epuizat de efort : și la astăzi Iușec, nu pot fuma decît Carpați, dar dacă nu sînt...

Înfini: ochii debilitatei, care îl priveau cu atenție, indiferenți în același timp. Era privirea unui înțelept. Femeia învățase destule de cînd vindea oamenilor lucruri ieftine, și primea bani de la ei. Ea știa precis că Dumitrescu nu fumează Camel pentru că face economii, deși îi plac aceste figuri, le-ar fuma cu plăcere, judecîndu-l după ce se vede la el. Economile sînt, desigur, gîndea femeia, pentru o mașină dar i-a făcut o mare plăcere individului să spună mai tare ca de obicei: Camel și să adauge că le cumpără numai fiindcă nu le găsește pe ale lui, Carpați, deși aceste figuri americane îl fac să Iușească.

„Ești un tip care vei avea mașină", își spuse femeia și îl băgă în categoria celor care urcă treptele unei scări cu atenția exagerată a copiilor care abia învățat să urce, și nu depășesc o treaptă pînă ce nu ajung cu amîndouă picioarele pe precedentă, în timp ce miinile sînt strîns înștrînate, iar atenția vizează alți spațiu de sus cît și spațiul de jos. Era un sistem de a împărți oamenii, stabiliți empiric și aparținea intrutotul acestei femei. De altfel, nici nu avea cui să-l comunice, ea trăind fără prietenii din cauza țării ei oarecum ciudate, prea dăruia cactușilor și lămiilor. La drept vorbind, de la un punct, raționamentul se dovedea inexact : Dumitrescu avea mașină. Faptul că Trabantul îl nemulțumea și că voia Fiat 1300 însemna cu totul altceva.

— Multumesc, zise el, și se îndreptă spre ieșire...
Iuliana făcu un pas de dans și alți se simțeau bine goală, atît de liberă și încheieturile, înca o surprisă risul ei sănătos, risul după care Loghin se înnebunea. Loghin îi spusese în cursul dimineții : „domnișoară Iuliana, ești cea mai teribilă steno pe care am înfîlșit-o de cînd muncesc eu în secretariat, numai la mari întreprinderi". Loghin era de două luni șeful serviciului secretariat și venise cu transfer de la Brașov. Era elegant, semăna cu Renato Salvatore, deși Renato Salvatore nu este, în toate scenele, foarte drăgul.

— Fă-mă tu mult să sufăr, Dumitrescule, mai încearcă tu de multe ori să mă chinuiești... spuse, în timp ce risul o părisea fiindcă o bătătură, ascunsă între degetul mic și următorul de la piciorul drept, îi dădea de lura în timp ce puncta cu Toxicar (de altfel bădăhura nu se vedea, picioarele ei erau admirabile, extremitățile care de obicei se numesc laba, se subțiau spre degele, deveneau nervoase, unghiile sîdiate le făceau idelne pentru pantofii în barele, vara), impreviziv un cîntec în care era vorba de un bărbat Renato, de un bărbat nerecunosător, de o pisică verde, de o vulpe argintie, de o mașină lungă și de archestra lui Kenny Ball...

Dumitrescu deschise ușa Trabantului, farul unei alte mașini îl descoperi atît de total, de neașteptat încît se simți stingherit, gal pușcă, iar frumoasa lui mașină de carton presat jupuia pînă la șasiu, cu toată caroseria smulșă de lumina puternică ; în aceeași clipă însă ezită, nu mulli înainte de a se ghemui la volan și trăi pastoză înfîlșitului lui — în momentul urcării într-o altă mașină — cu flashbul aparatului de fotografiat al unui reporter de la un ziar-magazin.

— Depinde de noi ca totul să fie ca în filme, spuse Dumitrescu prin geamul cabotării, unei femei cu caș galben.
Ea nu-l privi, dar nici nu păreasa borbura, și el era sigur că-l ascultă cu atenție fiindcă, e drept, mașina lui nu era un Cadillac, dar nici ea nu era Brigitte Bardot, așa că, din punctul de vedere al lui Dumitrescu, nu avea de ce să nu meargă.

Femeia micșoră pașii, apoi se oprî și începu să caute ceva în poșeta, sub lumina rece a lămpii cu mercur, atunci aprinsă deasupra trotuarului.

Dumitrescu stopa lingă ea. Începu să fredoneze, mizînd pe registrul lui foarte cabotării, făcîndu-se că nu-i pasă de lipsa aparatului de radio, înșinînd chiar că l-a scos intenționat, fiindcă toți au. Tacmai atunci un grup de tineri cu sacose sport, traversă. Erau vreo zece, unii aveau treninuri albastre, vorbeau în gura mare și, cînd ajunseră în dreptul Trabantului, cițiva îl împinseră în glumă, adică îl duseră aproape pe sus cițiva metri, în timp ce se încurajau între ei cu formulele bine cunoscute ale amatorilor de sport. Dumitrescu trîni înutil, furios, umilit.

— Caraghiosule, izbucni fără motiv femeia, imbecilule — închise poșeta, aruncă spre el cinci limbi veninoase a dată — cum îți permii, să știi că... dar Dumitrescu demoră și se gîndi la Iuliana...

Cîntecul imprevizibil al Iulianei o aruncă pe un vas cu pinze, în marea depărtată a Sargasselor (marea cu numele cel mai tulburător, cea mai rîvnită mare! Apă populată de amintirile cărților cu file unscruse, totdeauna cu finalurile sau prologurile lipsă, cițiile în are lungi de știință pozitive, cărți cu campioni mondiali de box pentru care tropicele nu înseamnă de cît o aventură în plus). Dar Iuliana trîși pentru că ea era sigură că nu va vedea marea Sargasselor ; mai mulli, nici nu aușesese de gînd vrea dată să ajungă acolo. Pur și simplu n-o interesă.

Cîntînd, intră în dormitor. Era întineric. Răsuci butonul aparatului de radio. Ochiul verde, insinuant, scala luminată ca bordul unei lumazine cu opt cilindri, o făcură să simtă nebănuite satisfacții. La cinematograful, eroul preferat se mișcă sau gindește întins pe pat, trist, cu miinile sub cap sau fumează, deseori, într-o astfel de încăpere. Viața este foarte apropiată de ce se întimplă pe ecrane ! Iuliana găsi că face toate paralele să trăiești și începu alt cîntec.

— Vai, iubituie, îi spuse ea lui Dumitrescu — așa nu era încă deschișă, ea căzuse de mull în brațele lui, părul ei mai era umed — credeam că nu mai vij, de cînd te aștept, e trecut de nouă jumătate. (Faptul că se acoperise în pripă cu un halat era unul din bancurile ei bune)

— Ți-am adus ceva, zise Dumitrescu.
Îmbrăcat fiind cu pardesiul, înainte de a-și scoate pădria, cu brațele ei colac pe gît, își fixă bine talpa piciorului drept, îl ridică pe sîngul, se aplecă în așa fel încît, fără să-și stingherească iubita, reuși să-și desfacă șiretul de la pantofii.
— Himm, spuse Iuliana.

GEORGE BĂLĂIȚĂ

ION CHIRIAC

Poeții

Pe prispa caselor fără zăbrele,
Pe prispele care cresc sub vesești
Dorm oamenii la țară și visează.
Dorm din credința că și-n somn
Vor fi apropiați de stele.

Aeru-i plin de visuri.
Imagini cresc din pieptul lor,
Abia te-ntorci acasă printre ele
Și-i o neliniște în care-auzi lumina
Pătrunsă-ntia dată-n noi.

Poet e-aceia ce-ar putea să treacă
De-a dreptul prin imagini,
Fără să turbure
Lumina ce se naște-n vis
Poet e-aceia ce-ar putea să-atingă
Un vis să-l învie și...

Poeții sînt frumoși fiindcă
Femeile nu-i pot iubi.
Dar dacă au ceva frumos cu-adevărât
E numai visul lor : acest văzduh
În care nici o pleoapă n-a luminat plîngînd.
Ei sînt frumoși fiindcă urcă munți și dorm
Pe virfurile codrilor
Și au și-n vis temeiul creșterii
Fiindcă pătrund în raze, ca albinele în flori,
Și ajungînd prin ele pin'la Soare
Vin și-au-aresc Pămîntul.

Pătrund și în copaci pînă își simt
Picioarele-ncălțate-n rădăcini
Apoi bat drumurile încălțați așa
Pînă rămîn desculți și iarăși ; iarăși...
Ei sînt precum oceanele făcuți
Din virfuri verzi de fluvii
Mar și se refac și n-au odihnă
Mereu le urcă fruntea gînditor
Rupîndu-se de umeri asemeni ciocirlii
Ei totuși rid ștîind că-n pieptul lor
Ca o femeie lumea își naște toți copiii.

Apolodor din Damasc

Primăvara era. Din cauza cerului
Senin pe care îl adună Carpații
Sarmisegetuza se vedea din Roma.
O o opta colină de aur
Ochii împăratului au zărit ;
Albaștri, au căutat prin pustiu,
Unde arhitectura nu poate imita decît sufletul,
Un meșter cu gînd ascuțit.

Și Apolodor a plecat aplecat sub poruncă
Lăsînd în urmă Damascul golit.
Pod se zidea !
Sub apele Dunării alb-azurii
Sclavii parcă-n ger respirau
Din cînd în cînd ieșind de sub val asudați.

Ce vreau să vă spun?
Nu se poate pătrunde
În cimentul pe atunci nenăscocit,
Pentru că meșterul l-a făcut într-o noapte
Culcîndu-se-n apă de-a curmezîșul,
De i s-a dizolvat în fluvii tot sufletul.

Visu-a venit din toate părțile și i-a spus,
Adică s-a făcut că trăia în vreme viitoare
Privind intrarea dacilor pe podul său în lume
Și trecerea romanilor spre Nord...

Ghicind c-o să le-nghețe singele,
Apolodor n-a mai plecat din vis,
Azi apele l-au ros
Dar pentru visu-aceia
Ca o cheie a dezbrăbirilor
l-au iertat fruntea
Și i-au lăsat-o pe malul sting.

MARIANA COSTESCU

Spre primăvară

Prin plopii goi trece-un suris intim.
Din praștia unei crengi o pasăre-a zburat
lovindu-se de-ai stelelor ghețari.
Mari lacrimi au înfiorat albastrul apei
cu leacărane fierbinți de chihlimbar.

Prin plopii goi trece-un suris intim.
Și noi pășeam pe lingă plopii goi,
războinicii, drămuindu-ne elanul
în timpul care obosea venind
ca aerul, ca somnul, ca lumina,
ca pasările încă albe-acum,
dar care vor veni în stoluri verzi
în plopii și înimi tulburate de-un suris.

Nimic de iertat

Aș vrea să nu am nimic de iertat
în această prietenie care începe.
Podurile nu se mai pot lega,
stelele nu se mai pot ridica,
cînd cad e atîta tăcere...

Fertilitatea

Fiecare bărbat își ia alături o femeie
ca să-i doarmă pe braț ca pe un orizont,
o femeie unică de care nu se mai desparte
ca de un neînlocuit tovarăș de front.

O lege a fertilității demne
culege din pămînt aceste ploii.
Un foc de paie tăvălim sub stele
dacă nu știm să umplem dragostea din noi.

NICOLAE IOANA

Buna mea zi

Luminează-te, fă-te frumos,
pămîntule eliberat de lună.
Un soare îți trece prin barbă
o dungă de argint.
Ape îți lunecă prin trup
limpezi ca roua,
toate așteaptă ziua să le arăți
ca pe-un destin al tuturor.
Te atinge raza și te înfioră
ca o ciută lovită de izvor.
Te ating cu mina și te luminezi la față
și se face rouă pe cîmp.

VICTORIA DRAGU

Nunta

Acum un an într-o vacanță
Intraser într-o casă scundă.
Uimită că atîta cîntec
Lumina albă o inundă.

Și nimeriser la o nuntă
Fără să vreau, fără să știu
Că nu se vor mai stînge-n casă
Luminile pînă țirziu...

Și mă priveau : o fată-n voaluri
Și un fălos și suplu mire...
...Parcă pluteau în niște valuri
Mari, nevăzute, de iubire.

Te ating cu fruntea
și se curăță de rugină frunza
și răsună în adînc metalele
ca stelele cînd pe cer se aprind.
Tu te învirești în jurul meu, pămîntule,
Ca un cerb lovit între coarne de soare
Care-și adoră rănille,
Să răsără izvoare
Și să se despletească plante în vînt.
Bucuria ta e să mori și să învii
De palmele mele, ca frunzele de copac,
Din somn să te smulg ca un fruct din tulpina
și inel din fir de iarbă să-ți fac...

Mireasa-n alb și-o fată-n roz...
Eu miroseam a iarnă, tare,
Vedeam cu-n fel de disperare
Că mi-i paltonul scurt și ros...

Se sumeteau în noapte brazii
Înfipți la porți, capilăros,
Să aibă-n timp, așa cum azi-i
Mireasa trup și gînd frumos...

Se lăgănu în poartă brazii
Să fie harnic și fălos
Mirele-timp, așa cum azi-i
De fericit și norocos...

Și dureros mă-ntorc prin vreme
În ziua de acum un an.
Inima iară mi se teme
De risul muzicii, viclean...

Mireasa-n alb... O fată-n roz
Își zăngănește părul blond...
Mie paltonul mi s-a ros,
Pantofii mei au virful bont...

Pilaful în mormane mari,
Vinul bătrîn, ca pentru nuntă,
Dar deodată tu-mi răsări
Și cineva în roz se-ncruntă...

Și lumea curge înapoi ;
Mireasa-n alb și fata-n roz...
Rămînem singuri numai noi,
Eu, în paltonul meu cel ros...

E totul ca o clătinare,
O prăbușire aspră-n zbor,
Parcă un continent răsare
Din vuitoarele viltorii...

Și mina ta-i atît de mare...
De fapt nimic nu s-a-ntimplat,
Doar am răspuns la o-ntrebare...
Dar ce și cine m-a-ntrebat ?

Obrajii-s roșii, ca de măr,
Mi-s gleznele ciudate de moi,
Vorbesc, imi trec mina prin păr,
Dar lumea curge înapoi...

1 Mai

Dacă, de mult, un copil, amuzându-se, ar fi înscris într-un scut triunghiular cu baza în sus cifrul celor trei ape: Bistra (repede, clar) pe de o parte, Sebeș (probabil „sedes”) și Timiș (un dicționar francez-sâncrit îl traduce, ca și Tamis, „cel care spală aur”) pe de alta, i-ar fi trinit și o căciula de muni în cap, ar fi obținut miniatura heraldică a orașului Caransebeș. La prima vedere, imaginea ar fi semănat leit cu un tarabostes, bărbos de teii și săleile pădurilor dimprejur, cu o căciula de miște, albă, purtată pînă tîrziu, de sub care verbea „Cară mihi sedes!”. Apoi se întorcea îngîndurat să scruteze pe mai departe valurile înșelătoare.

Astăzi, cetatea desmorțită a gonit definitiv perdelele de peste plictiseala bătrînelor iscoditoare și, trăgînd din seva bogată dimprejur, a pornit la drum nou, ritmîndu-și respirația pentru urcuș și luîndu-se la trîntă cu acalmia orașelor sortite să amurgescă boreal.

De dimineață, în ciuda ploii, trompeta pioniștilor au chemat orașul la sărbătoare.

2 Mai

Teiușul, imens parc natural într-o coastă a orașului, semăna cu o punte de vase împodobită și îndelung spălată de inoportune rafale. Teiușul tradițional al maioralilor din meșteșugărilor (Corporația meseriașilor din Caransebeș înființată în 1833 a însemnat rupea de bresle — conduse în majoritate de patroni, devenind astfel o organizație a meseriașilor ucenici și calfe, și avînd posibilitatea să nu mai accepte condițiile dictate de stăpîni în vechia organizație. Corporația s-a desființat brutal în 1936). Teiușul infuzant își primește, firese, tainul baloanelor colorate, serpetinelor, pocniturilor, înghețatei în scoici și a spumei izvoarelor de zahăr pe băț: „Na nimica, ține-l bine!” De pe pod, asfințitul scufundă umbrela ploilor în baie de zinc și decupează în cărbune limita dintre cerul subțire și căciula, încă miticoasă, a bărbosului tarabostes.

Torogantă a scos punta dintr-o curte neînchinate și a aprins o aprină, într-o aprigă invitărie „pe picior” (dans bănățean în contra timp) în inima pietlii. Patru soldați tineri își izbesc cu patimă cizmele, fugindu-le ochii la dodele cu poale străvezii, cusute de două palme „cu pui” din lame deșirată (ah, moda! unde-i nana gela Brebu, a gei-fulura opegu?) cu nasul fremătînd de mirosul cotropitor (tripitură, răchile și sarmc într-un duos amalgam, asezonat cu aer de apă și săleii) cu gîndul la invitația care, desigur, nu putea să întîrzie. Dodele îi băgaseră în seamă și-i dădeau cu cotul, susținînd. Mirele cere „ceva modern, un tanșo argentin”

— Căta, dat-o măi pe tanșo!

Armstrongul torogantei se șterge la gură și-i trage marsul miresii, făcîndu-l pe buhic să iăcrimeze și să sâlta, pocnînd din degete.

Bistra

Șoseaua asfaltată nu se rostogolește, rotundă, sub roți. Dealurile aleează în pantă, de o parte și de alta înfiorate sub pomii masivi înfloriți. Plantații, plantații, plantații, fructele se impun pămîntului, îl cuceresc, îl smulg dururile, se încercă, trag de sub nori, îndărătînd, lumina zgîrcită, dezmoartese rădăcinile ierbilor placide, se iau la întrecere cu pășunile, le trag după ele. Nimic nu e lenes în această aparentă pastorală, totul e scilpîre mișcată și viu, viu, viu.

Sintem în făgașul Bistrei, apă darnică și proteică. De unde nu te aștepti, mai răsare o

fișe la un itinerar sentimental

Din istoricul uzinei

— „Am început să mă nasc în 1807” — o rășul zăpăcînt chef de vorbă. Se vede că oriunde de apare un caiet-caramel, și un creion foarte ascuțit, oamenii fac subit limbariță, iar lucrurile se însuflețesc.

— Unde?

— Pe teritoriul comunei Ohaba-Bistra. În 1804, locotenentul Petrasco și Anton Schmidt (deven bănuțoare) au primit drept de prospecțiune, a minereului din munții Caransebeșului. În 1807...

— Lasă datele. Vorbește-mi despre tine. Vorbește-mi despre oameni.

— Hai!

— Cu găleata de vopsea într-o mină și pensula în cealaltă, ne primește un bărbat cu o figură sudică, deschisă. În fața unei case cu grădini — este ea și cum așa spune — în fața unui om cu nas, ochi și gură Toate căsuțele din „Oțelu” au grădini. Chiar o palmă de loc de-a lungul fațadei este imediat inventariată și dată florilor spre veșnică

„Păsăre rară, lebăda neagră...”

În hala de turnare mă întîmpină maestrul de schimb Ion Motoc, fruntaș în producție, de 18 ani în uzină. Acolo află cine sînt Firu, Bulza, Anghiuș, Rusu și Balint, maistrii noi, pregătiți în Oțelu Rogu.

Cu să poți privi în ochi soarele, în inimi cupatoare, și trebuie vizieră colorată. Foaie fier vechi și adauri de minereu se reped mecanic în gura hulașă a celor patru căpșani; închisă, se scapă coroaie solare pe la încheieturi. Evacuarea șarjei de oțel (imboșgătit cu mangan și siliciu) trebuie văzută, însă, din „spatele scenei”.

Privită în perspectivă, hala îți dezvăluie o imagine insolită. Mute, cu guturi întinse, împietrite cochile, lebăde negre, așteaptă flămînde împerecherea fecundă cu focul oțelului. Cu-ntr-un maneaj de monștri acvativi, cu rîngile gata de atac, stau înșirați oțelarii de-a lungul bazinului sec. Cînd monstrul se-neacă, izbesc. De sus, de pe punte, ca de pe un vas de război, căpitanul, maestrul de schimb (și alături de el inginerii și conducerea toată) primește, în linută, parada. O cîntărește din ochi — după zgura care se adună deasupra, scintînd înșelătoare artificii; apoi din palmă, ca vieri buchetul de vin — „proba rapidă”, eliminătorii, pe care fiecare oțelar încercat o poate aprecia de parc-ar gusta-o, pe ummă, de abia calitatea se analizează exact în laborator.

Minunată lume vîntoasă de flacăra neagră, înaripați cavalerii în turnurii fierbinți, v-aș bate peete-n inele, „cu drept nobilii” la particula de.

„8 minute”

În sala cineclubului sînt primită de cei trei corifei: Paul Kovacs, Emil Mateias și inginerul Negruț.

S-au scris altele despre acest miracol pornit la drum fără merinde, încît și lor le e aproape lehamite să mai fie pomeniți („la ziaristi?” a exclamat Kovacs, scribînd, de dimineață). Totuși, pentru că „ni-s neamuri”, ne prindem în pasiunea reciprocă pentru cinema și încel, încel, îmi spun tot, îmi dezvăluie vîltoare proiecte, îmi proiectează niște filme, îmi vorbesc despre cartea de film.

— E ușor — zic și — să dai lecții cineamatorului cum să facă un film stăvînd cu trei mese de montaj și 16 reflectoare. Învață-l să facă filme cu un aparat de filmat și o lampă. Și noi, și timigoreni, am pornit la drum cu o cutie de guruburi și patru scinduri.

„8 minute” este un documentar artistic de o mare frumusețe și concizie. O echipă salvează o șarjă. Interpreții sînt „autentici”, de acolo, „bine aleși”, sînt chiar oțelarii care, într-un moment greu, destupă oala de turnare, salvînd oțelul.

Cineclubul nostru are trei sute de membri. Organizăm conferințe și vizionări. Sintem sprîmîni de Arhiva Națională de filme și de cineaști adevărați. (Să mă ierte „cineaștii adevărați” dacă am zîmbii).

Fastime, seriozitate și muncă. Iați cu ce răzbeșe acești dineri, aprășiți de toți cineaștii din țară și străinătate (pe mese stau reviste, fotografii, invitații la festivalurile de la Brno, Amsterdam, Johannesburg, Dubrovnic).

Nu știu nimic despre bărbatul care a intrat în club și care mi-a fost recomandat: Iulius Dorca. Dar e ceva în înfățișarea lui care mă îndeamnă să-mi deschid caietul-caramel și să aștept. Într-un elegant costum bleumarin la două rînduri, cu o cămașă imaculată, Iulius Dorca are un profil dur, față brăzdată, ochi nespui de calzi... În tren și la dentist oamenii spun tot. Se vede că biroul cineclubului are ceva din amindouă, căci invită la confesiune.

— Îmi place chimia, zîmbește Iulius Dorca, parcă scuzîndu-se. În cadrul cineclubului lucrez la laborator. E o mare desăltîndere pentru mine, după munca din uzină.

— Lucrați de mult în uzină? Mă strecur eu, ca o viperă mîeroasă, îndrăpînd sinceră pornire a omului pe făgașul dorit.

— Din anul 1935. Aveam 18 ani.

— Tatăl d-voastră a lucrat tot la uzină?

— Da. (Ușor mirat îmi confirmă înșelătoare că oțelarii își trec meseria copiilor, ca alchimistii, armurierii, ori constructorii de viori).

— A lucrat pînă în 1947.

— Un cineamator intervine:

— Tovarășul Dorca este maestrul strungarșef de echipă, de două ori fruntaș în producție (24 de luni la rînd).

— Frați, surori?

— Opi. Sintem trei frați și cînci surori. Un frate pensionar, Victor Dorca a lucrat pînă la 52 de ani la laminorul de tablă și trebuie să preclze, dragă cititorule, că nu e o muncă ușoară la acest sector. În care multe etape se execută INCA manual. (Sublinierea e adresată protecției muncii), deși trebuie menționat că laminatorii minuscule cu o virtuozitate rară și eroică aceste vechi unelle). Un alt frate Dorca Iacob este electrician. Cele cinci surori sînt mîrîtate cu sîderurgii. Copiii lor sînt sau vor fi tot în uzină.

— Parcă vorbeam de tîluri nobiliare cu brisoave și peceți?

Din istoricul uzinei

— „Am început să mă nasc în 1807” — o rășul zăpăcînt chef de vorbă. Se vede că oriunde de apare un caiet-caramel, și un creion foarte ascuțit, oamenii fac subit limbariță, iar lucrurile se însuflețesc.

— Unde?

— Pe teritoriul comunei Ohaba-Bistra. În 1804, locotenentul Petrasco și Anton Schmidt (deven bănuțoare) au primit drept de prospecțiune, a minereului din munții Caransebeșului. În 1807...

— Lasă datele. Vorbește-mi despre tine. Vorbește-mi despre oameni.

— Hai!

— Cu găleata de vopsea într-o mină și pensula în cealaltă, ne primește un bărbat cu o figură sudică, deschisă. În fața unei case cu grădini — este ea și cum așa spune — în fața unui om cu nas, ochi și gură Toate căsuțele din „Oțelu” au grădini. Chiar o palmă de loc de-a lungul fațadei este imediat inventariată și dată florilor spre veșnică

Reportaj de MAIA BELCIU

folosită. Tulipanii (spre a nu mai auzi de „lalele”) supli și nazuroși, „nu mă uita” ingenue și imbioțoare, turnate parcă în straturi compacte de Faenza, triste, suave lucrămioare (parfum pe care nici un „talisman”, nici un „muguet” din lume nu a reușit să-l reafacă în aprubetă. Tristețe sintetică?) Lumina din flori — dac-ar fi să jigim starea civilă a păgînților — acestei unice lumini — sfîdează habornia de ploaie pisăloagă care se lasă, apăsătoare, se pretinde egală și consecventă (ca o precucioasă trecută de vîrsta diemelor sentimentale), dar pe care n-o mai ia în seamă nimeni, nici vinului, nici pămîntului: bărbății au fulgarine, femeile au umbrelă (sau măcar tinjesc după una), iar florile au lumina lor dinlăuntru. Și asta peste tot, în grădinițe, în grădini, pe dealuri, în siraluri, în glastre, chiar și în cimitirul unde pietrele funerare stau parcă într-un parc cu hîmei verticale, marcate cu numele pensionarilor care se vor întoarce după-amiaza să-și dîmască ziarul. Să revenim la gardul proaspăt vopsit, în fața căruia ne înșimînă, încurcat, tovarășul Giovanni Smanioti. După ce face puțină înștruție cu găinile, ne poartă, pe sub o roată de cires greu înflorit, în casa curată și caldă.

— Am lucrat în uzină 28 de ani și 6 luni. Tatăl meu, tot Giovanni, a fost muncitor forestier, la Poiana, la „Mundus”. Eu am lucrat în uzină ca încărcător la fierul vechi, la oala de turnare în oțelărie, ca prim-lucrător la canale și apoi, artificier. Din 1947 în 1954 am fost maistor în hala de turnare. În 1941, 8 decembrie (fi place maistorului să precizeze datele importante) am fost ridicat și dus în lagărul de la Tirgu-Jiu. Din 45 sînt în partid.

— Despre mișcările din 1905, 1908, 1907 ce știți?

— Aici și copiii știu. Muncitorii bănuțiți că instigă la grevă erau urmăriți. Au fost care săreau în canalul de scurgere și-și dădeau drumul la vale, să nu fie împușcați. Dar jandarmii au prins de veste. Îi așteptau la gura canalului să-i puște.

De nenumărate ori mi s-au depănat în copilărie aceste întîmplări.

— Ați auzit cumva de Nicolae Siminescu?

— Cum să nu auz? Fiul lui... frate cu... văr cu... (și-mi înșiră niște nume pe care nu le știam ori le-am uitat).

— A fost pușcat în puța uzinei în aceeași zi cu feciorul lui, Gin — Constantin — în 1906, cred.

În 1905. Privirea lui se oprește o clipă asupra mea, dar nu mă intrăbă nimic.

— Eva Siminescu și-a înmormîntat în aceeași zi bărbatul și fiul. A rămas cu șapte copii. A murit de inimă rea, curînd Alexandrina avea doi ani.

— Plecăm mai departe. Deasupra unei schele improvizate se profilează, pe cerul cenușiu, un statuar bărbat cu o bizară creață stufoasă în creștet. Cu găleala de vopsea într-o mină, cu pensula în cealaltă, marmorează niște colonete suple care păzesc ferestrele.

— E zi de vopsit la Oțelu?

— Se face că nu aude. Nu ne lășăm. Salutăm. Se face că nu ne vede.

— Iani baci, nu ne primiiți?

Fostul campion de lupte coboară bombînd pe o scară de cotet (cum de-l ține?) și ne spune: „Numai zece minute, că am de vopsit...”

După vreo două ore, fostul oțelar Ioan Robnic ajunsese cu povestitul la lock-out-ul din 1938, la care a participat împreună cu Alexandru Jilac și tovarășul Radu. În urma neînțelegerilor cu patronii și cu trădătorii clasei muncitoare, s-a dat cuvînt de ordine: lock-out la ora 2. La ora 2 erau două schimburi de muncitori. În uzină, cei care plecau și cei care veniseră la lucru. Ca fulgerul vestea a fost transmisă prin ștafetă din om în om, peste deal, la Nădrag, așa că muncitorii de acolo s-au solidarizat pe loc cu cei din Ferdinand.

Ne retragem cu regret printre cei șase uriași lămiți din curte, plini de fructe coapte, stufoși și puternici ca grădinarul lor. Cel mai tare regreta maistorul care se înșămînțase la vorbă.

Sete veșnic flămînd

La Casa de cultură ne înțîlmim cu pensionarii Szatmari și Schwerin care, tinjînd după laminate, clegte și foarfecă, trag cu tăcut și-și amintesc de uzină. Nu le place bătrînilor inactivitatea și tinjesc, îngrijesc

flori, vopșesc garduri, joacă billiard, dar tinjesc.

— Această casă de cultură — este cea mai frumoasă clădire din Oțelu. Și cei din Caransebeș ne învidiază ne spune directorul Zagoni și noi o cîntăm zi de zi cu lectură tehnică, cicluri de conferințe privind probleme de economie, calitatea produselor, îndeplinirea ritmică a planurilor: „cine știe răspunde”; „cine știe meserie” (cu elevii școlii profesionale, maistorii de miște), setele literare, cor (condus de Willi Hackenberger) care a luat locul 2 pe regiune anul trecut. În cinstea Zilei Victoriei, veteranul Grozav Achim — secretarul Statului Popular a depănat pagini de vitejie ale armatei române de frontul antihitlerist pînă la victoria finală asupra fascismului. O asemenea activitate înșelată de cultură merită să fie menționată. Cred că la concursul „Cine știe meserie” pentru răspunsurile cu fațale la toate întrebările, directorul și animatorii acestei case de cultură merită, cum ar zice Mihai Florea după o pauză-suspense: Foarte bi-ne!

Fișe la o masă verde

Nu de ruletă sau de bucară. Un bătrîn achizitor de materiale a avut fericită idee să împodobească toate mesele, birourile, mesele de ședință, mesele din uzina cu un stoc de postav odihnitor și plăcut vederii. A sta la masa verde înseamnă a sta la orice masă a uzinei. În fața mea Sabin Popescu, secretar uzinal U.T.M. și viitor student; Marian Popa (din Cluj) membru de partid, în uzină din 1958, prim-topitor (are 26 de ani) absolvent al școlii profesionale din localitate. În clasa a XI-a la șeral, viitor elev la școala de maștri, (pronunț cu altă plăcere vorba „maștru”, mai ales că nu a vorba de literatură și artă), posesor al unui apartament într-un bloc nou și al unei fetițe adorabile de doi ani (cu poza asupra tatălui, evident).

Ioan Dicu (din Vinju Mare, dacă cunoașteți Oltenia) propagandist U.T.M. topitor la oțelărie, absolvent al școlii profesionale, elev la șeral; Vasile Gîndac, laminator la platine, „sus, de-așupra mesei, la roată”. E o muncă grea, de atenție și încordare. Ceu mai mică greșală poate provoca grave accidente. 27 ani. Membru de partid. Învață la șeral. Locuitor de secretar. A intrat o dată sub oala de turnare, cu ranga, s-o doștepe. Mi-a povestit numai pentru că l-au îndemnat ceilalți. A intra sub oala de turnare cînd șarja, gata să se reverse, solidifică, un ursuleț” („urși”) la furnale pot fi și de 170 de tone. Atunci se împușcă furnalul este egal cu a zgîndări un vulcan în erupție căruia i s-a infundat un dop în crater.

tră modestă de marmură scrie: Nicolae, Eva și Constantin 1905. Pe mormînt, tufe de narcise și nu mă uita. Cine le-a fi pus? Niște oameni ale căror nume nu le-am știut niciodată. Ori le-am uitat. Niște oameni vii. Biografia unui oraș începe cu morții!

„Prin vremea mai puțin încruntată străbat limpezile notele unei „Reverii”. Mă opresc în fața vîlei cu grădini, cu accacia, clamată și un arbore de magnolia roșu și alb.

Fișă din istoricul orașului Caransebeș

1290 — orașul este pomenit ca „civitas regia” — nu se plăteau dări la feudal, direct subordonat curții regale (Anonymus — istoricul regelui Bela al III-lea).

1370 — se amintește districtul Caransebeș.

1432 — Ion Huniade se stabilește în Caransebeș, pentru a conduce lupta împotriva Turcilor.

1540 — apare pentru prima oară pomenit Turnul din comuna Turnu-Roșni („Turnul lui Ovid”).

1764 — Sediul comandamentului Regimentului 13 de graniță.

1833 — Se înființează Corporația meseriașilor din Caransebeș (diploma cu cifra împăratului Ferdinand I) desființată în 1936.

1872 — se desființează „Regimentul de graniță”.

1879 — se înființează Comunitatea de avere, prin împărțirea a 50% din proprietățile confiniului militar cu comunitatea — grănicerii pășesc, făcînd armata cu hainele lor, pînă la vîrsta de 60 de ani, cu în schimb drept la pășune și pădure pe număr de comunități (de casă).

1822 — Uzina electrică din Caransebeș, a doua din țară (turbina electrică cu motor Diesel).

Un bărbat de 40 (și ceva) de ani, în haine curate, proaspăt barbierit, cu un băiat de mină coboară treptele.

— Vreți să intrăm? Zîmbesc. Nu-l cunoșteam sub această înfățișare pe Cavalerul Negru din hala de turnare, Ion Motoc.

— Uitați pe fiul meu, Lucian, de 8 ani.

— Ce vrei tu să te faci?

Băiatul se stringe mîndru de tatăl său. Întrebarea era de prisos, ca și răspunsul lui — Ea e Florea, fiica mea de 14 ani, cea mai bună elevă la Școala de muzică.

Mobilă modernă, covoare, aer, lumină... Trec printre casele și grădiniile orașului nou și avîntat, înșoțită de acordurile pe care o fetiță frumoasă și ușor visătoare le mingieie pe clape.

Așa cum se îndura amurgul să steargă cu o vază tenită de aur viorinți Rugu, Cîreșu, Vladoni, și toate dealurile Văii Bistrei pînă departe de Mărgura Rusparcului.

Lumina lăptoasă și densă a cuploarelor țîșnește dreptă, sonoră, în patru coloane egale de alabastru.

POMI INFLORIȚI — Fotografia: N. ANGHELIDE

CU PRIVIRE LA NOȚIUNEA „METODĂ DE CREAȚIE ARTISTICĂ”

Dezvoltarea fenomenului literar și artistic plâmb permanent știința estetică și să-l lărgască sfera investigațiilor, să-și definească și să-și precizeze acele categorii și principii fundamentale în numele cărora celelalte discipline subordonate, cum sînt critica literară și artistică, își exercită principalele funcțiuni.

Critica literară și artistică constituie pentru estetică timpul de experiență unde orice concluzie obținută pe calea raționamentelor logice, este solicitată la o verificare continuă și severă în procesul formulării judecăților de valoare, al delimitării specificului fiecărei opere, al legitimării istorice a diverselor stiluri, curente, tendințe. Există o relație dialectică între estetica generală și științele speciale despre artă și literatură. Ultimele acționează pe baza principiilor elaborate de către prima, iar aceasta, la rîndul ei, se îmbogățește, se profilează, se corectează în lumina rezultatelor de la „bogătorii” ale criticii istoriei, teoriei artelor și literaturii, în lumina confruntării principiilor generale cu practica creației artistice. E adevărat că științele despre artă și literatură își au specificul lor. Critica și istoria literară, bunăoară, folosesc deseori posibilitățile de expresie ale limbajului metaforic, iar judecățile lor de valoare se prezintă într-o oarecare măsură doar ca aproximații și „intuiții”. Insa odată de pronunțat ar fi rolul elementului „poetic” în structura critică și istorică literară, acestea nu înțelegă nici o clipă de a acționa ca științe și de a supune verificării practice teoriei estetice. Există cazuri cînd practica artistică vine să confirme într-un totu o teorie estetică sau alta, dar există și altele cînd sînt necesare o seamă de corective și precizări. Discuțiile pe marginea unor concepte folosite, atîr de către critica literară cit și „intuiții” generale estetice, cum au fost la noi cele despre realism, despre termenii „romantism” și „realism”, în structura critică și istorică literară, acestea nu înțelegă nici o clipă de a acționa ca științe și de a supune verificării practice teoriei estetice. Există cazuri cînd practica artistică vine să confirme într-un totu o teorie estetică sau alta, dar există și altele cînd sînt necesare o seamă de corective și precizări. Discuțiile pe marginea unor concepte folosite, atîr de către critica literară cit și „intuiții” generale estetice, cum au fost la noi cele despre realism, despre termenii „romantism” și „realism”, în structura critică și istorică literară, acestea nu înțelegă nici o clipă de a acționa ca științe și de a supune verificării practice teoriei estetice. Există cazuri cînd practica artistică vine să confirme într-un totu o teorie estetică sau alta, dar există și altele cînd sînt necesare o seamă de corective și precizări.

oferi numai produse unice, rezultă că orice creație este incompatibilă cu metoda. Un produs care este unic nu poate fi creat după vreo metodă. Metodele, ca sume de procedee, sînt menite realizării unor producții în serie, a unor cercetări în serie, a unor investigații în serie. Ce poate să însemne, așadar, termenul „metodă de creație artistică”? Aproape toți autorii care s-au ocupat de problemă, au simțit contradicția și au căutat să o evite acordînd termenului o altă accepțiune decît cea obișnuită. Pentru ei metoda artistică nu reprezintă o sumă de procedee compoziționale în vederea realizării unei opere, ci „o concepție filozofică” sau totalitatea principiilor generale de creație după care se călăuzesc artiștii unei epoci, „totalitatea principiilor creatoare”. „un anumit mod de abordare a materialului vieții” de către artist sau scriitor, „un procedeu de selecție, sintetizare și reflectare a fenomenelor din realitate”. Cu mici variațiuni definițiile revin. Unii autori sînt de acord că metoda reprezintă un mod de a traduce estetic

OPINII

o anumită poziție ideologică. Alții consideră că metoda reprezintă ansamblul principiilor de creație care duc la dezvoltarea adevărului vieții, sau totalitatea principiilor concret-istorice de redare a adevărului vieții. Toate aceste formule le-am transcris și numai din grija de a nu obliga cititorul la prea multe trimiteri, nu mai indicăm sursele importante este nu cine sînt autorii și în ce loc au fost formulate, ci existența unei probleme a metodei de creație artistică.

Revenind la definiția metodei ca ansamblu de procedee în vederea obținerii sau producerii în serie a anumitor lucruri, numai aparent se creează impresia că a fost evitată contradicția de bază a înțelegerii metodei cum am văzut, creația este incompatibilă cu metoda. Acordînd noțiunii de metodă alte sensuri decît cel propriu putem totuși insista pentru prezenta ei în ansamblul de categorii al esteticii noastre științifice. Dar în fond, de ce este nevoie de o noțiune care, într-o anumită privință, se suprapune noțiunii de concepție estetică, de concepție ideologică, de stil. Să luăm la rînd definițiile propuse. Identificarea metodei cu concepția filozofică devine de prisos, pentru că atunci trebuie eliminată fie noțiunea de concepție filozofică, ce figurează de mult în arsenalul conceptual al esteticii, fie noțiunea de metodă. Identificarea metodei cu principiile generale de creație după care se călăuzesc mai mulți scriitori sau artiști înălțură sau face de prisos noțiunea de stil. Principiile generale după care se călăuzesc amuși artiști, a partinind unei epoci istorice bine determinate sînt concretizate în stilurile colective și se reflectă în creația lor printr-o serie întreagă de trăsături comune. Putem vorbi despre un stil al Renașterii, evident atît în operele lui Leonardo Da Vinci, cit și în cele ale lui Michelangelo, dar nu putem vorbi despre o metodă comună de creație caracteristică celor doi artiști, deoarece creația lor nu are nimic comun sub acest aspect. Sau să ne referim, de exemplu, la receptele discuite despre realism. Realismul, interpretat, fie ca coordonată fundamentală a artei, fie ca un curent literar sau artistic, nu poate fi redus la o singură metodă. Ce metodă comună poate fi stabilită între creația lui Boccaccio și a lui Flaubert? După ce principiul comun este doi scriitori au procedat la selecționarea materialului de viață? Ce metodă comună folosesc doi scriitori contemporani, ca de pildă Dostoevski și Tolstoi, ambii scriitori realisti. E o diferență colosală între realismul dostoevskian și cel tolstoian.

Identificarea metodei de creație artistică cu un anumit mod de abordare a materialului vieții nu scoate nici ea problema din vișii. Scriitorul artistic, abordînd materialul vieții din punctul de vedere al idealului său estetic, al modului cum înțelege să vadă, prin prisma artei și a frumuseții, rezolvate contradicțiile realității.

Ca procedeu de selecție, sintetizare și reflectare a fenomenelor din realitate, metoda artistică se suprapune atît noțiunii de ideal estetic cit și celei a mijloacelor de generalizare artistică cu care o artă sau altă, în funcție de împrejurări, operează.

Vedem deci că, supuși confruntării cu practica artistică, noțiunea „metodă artistică de creație” nu se legitimează. Cum, totuși, se explică frecvența ei în dezbaterile critice, cum se explică fundamentarea ei drept o categorie fundamentală a esteticii

marxist-leniniste? Numeroși cercetători vorbesc cu multă mîndrie, apredînd că noțiunea „metodă de creație artistică” este proprie numai esteticii marxist-leniniste. Într-adevăr, în cercetările de estetică anterioare marxismului, fie ele de orientare materialistă sau idealistă, noțiunea de metodă artistică și a fost fundamentală. Rarele referiri la termenul de metodă, întinse în estetica premarxistă, au în vedere mai degrabă, unele aspecte ale deprinderii meșteșugului artistic decît creația ca atare. Nu trebuie uitat însă că nici în lucrările despre literatură și artă, în intervențiile privind problemele esteticii ale clasicilor marxism-leninismului, noțiunea nu figurează decît sporadic. Este adevărat: estetica marxistă își definește unele din categorii nu numai direct, dintr-o indicație sau alta a clasicilor marxism-leninismului în problemele artei, ci și prin raportarea lor la principiile de bază ale materialismului dialectic. Așa se prezintă, de exemplu, noțiunea de ideal estetic. În operele lui Marx, Engels, Lenin, nu există nici o indicație din care am putea găsi la definiția științifică a problemei idealului estetic. Cu toate acestea, din întreaga întregare marxistă a problemelor artei și literaturii, rezultă importanța și conținutul pe care trebuie să-l aibă noțiunea de ideal estetic. Fără înțelegerea problemei idealului estetic, nu vom putea determina sensul și funcțiile artei. Rezultă oare din tratarea marxistă a problemelor de estetică necesitatea unei noțiuni speciale referitoare la metoda de creație artistică? Personal, nu am reușit pînă acum să mă conving de acest lucru.

Noțiunea „metodă de creație artistică” revine insistenț în unele cercetări de estetică, îndeosebi din deceniul al III-lea al secolului nostru. Inițial, în cercurile RAPP-iste a fost lansată formula „metodă de creație materialist-dialectică”. Cu anumite modificări, termenul s-a impus treptat în vocabularul critic și estetic. Dar oricît de consacrat ar ajunge un principiu sau un concept estetic, nimic nu îl scutește de examenul critic lucid de cea separațiune de a valida în care trebuie supus permanent atît în lumina celor mai noi experimente și cercetări artistice, cit și în lumina practicii din trecut.

Estetica marxist-leninistă se caracterizează prin refuzul teoriilor cu caracter speculativ al ideilor rupte de practica artistică, oricît de captivante ar fi. Lucrările lui Marx, Engels și Lenin despre artă și literatură constituie exemple strălucite de examinare fără prejudecăți a celor mai importante probleme de estetică, pornind de la practica creației artistice. În cercetările noastre, nu putem uita aceste indicații metodologice. Tocmai în numele lor și în spiritul lor, se impun aprofundate problemele legate de dezvoltarea fenomenului artistic contemporan.

GH. ACHIȚEI

S-a stins altă lumină

A plecat dintre noi, acest suflet de o impresionantă randoare, așa cum a trăit: în toată directia.

Varietate, nenumăratele experiențe de viață pe care le-a încercat n-au operat structural asupra sufletului său, întrucît el a rămas în permanență scriitorul cu o rară acuratețe morală, conștient pentru de-a purtarea cu un condei și o călăuză și fidelă cu ea însăși.

De cele ori o înțelegem și înțelegem cu ea în interminabilele discuții literare — și cităm în față rezultatele din care își exprima înțeleși, deosebit de clar, de o voce egală, a revelațiilor.

Antecura unor pietre de temelie („Judeii”, „Lumină”, „Căruța de leu” și „Așezarea”, „Aventura”, „Colecționarii de pietre prețioase”) Ticu Arhip își vădea din clar aceste erasuri, vocale de romanțieri, „marșuri negre” compuse pe deplin la toate aspectele ca și „Pământul fraților”.

S-a stins altă lumină de pe cerul literaturii noastre. În patida vitală, Ticu Arhip a plecat prea devreme. A dus cu ea alături tinerii nevastă, — adică gânduri neglimate, — adică proiecte nenumărate. Avea, întru totul, un stil de comunicare populară, amănunțit receptiv ca nicicînd la frumusețile ariei. Ne conștient, doar, cu ideea că și cărțile cu care a sporit tezaurul limbii românești vor dura.

TRUBUNA „LUCEAFARULUI”

Teatrul absurdului?

În legătură cu nota noastră la „Teatrul de buzunar” al lui Vasile Rebreanu, prin care solicităm o dezbateri în jurul încercărilor novatoare ale tinerilor scriitori, publicăm scrisoarea de mai jos, ca un prim punct de vedere, așteptînd în continuare contribuții constructive.

Tînărul prozator Vasile Rebreanu încercă, într-o proză scurtă, a literatură a absurdului. Faptul de a se fi publicat în coloana revistei „Luceafărul” asemenea încercări literare, mi se pare valoros, explicația atînd locului în lecția care urmează să fie dată aceluia care caută cu orice preț să aibă în noi, adică — și aici — că ea este o mai de efect la un anumit timp, într-un moment de revelație.

Există un fenomen adesea întîlnit în lumea teatrului, și din păcate în priveliștii noastre de actori cu tot ceea ce a noi, dacă nu sîntem adepți și propagatori ai conștientului, nu putem fi totuși de acord cu modul de-a scrie și de-a reprezenta. Refinamentul este un mod de-a ține, un anumit mod, și se complica cu aceea că nici nu poate ține dumnezeiesc, înainte de a-și fi făcut din viața de toate zilele o lecție de cultură specifică, pe bază de resurse cerebrale și afective proprii, adeseori talentului său trădîndu-l. Dar, acestor mai însemnați decît nici unul din cei ce vor să se nască peste noapte, să-l cheme „Kajka, Ionescu, Comas etc., nu vor fi nicicînd nimic.

Un autor nu poate și nu trebuie delint printr-un altul ci numai prin sine însuși. Și, practic, această însemnă a înțelegi de ce nu poți și a simții alți mai bine. Numai așa se poate naște printru raționament artistic necesar creației și în fond numai așa se poate realiza teatrul, marele artist — cerință a civilizației moderne.

Rate departe de mine ideea că Vasile Rebreanu, născut și poate chiar român, nu dispune de-o cultură și-o civilizație modernă, că nu ar fi asimilat multă literatură și mulți autori, fie ei chiar dramatizatori, dar dacă este tînră a dorit să ne demonstreze prin cele două lucruri — „În căutarea idealului” și „Semeu” — că și domnia sa este în stare de un teatru al absurdului, convins fiind că își poate în grabă înlocui ochelii mijloace artistice cu unele noi, mi se făcuse dintr-o dată perenția tractorului, fără să scutească pe-o muncă de rezultat, de vîitor și fără să creadă că acest fel de-a scrie este cel mai nimerit pentru vîitorul său carieră. Dacă lucrurile ar sta altfel, ar însemna că tînărul prozator nu urmărește cu tot dinadinsul să se numească pentru vîitor Vasile Rebreanu, ci o „Vasile Ionescu”, „Vasile Kajka” etc.

Rate, așadar, prematur la noi — și nu numai la noi — să ne gîrșim prea devreme mijloacele literare care ne dispunem, aceluia care ne-a spus un nume, și să alergăm după altele pe care, fie nu le putem depăși și noi, nici ajunge, fie nu vor putea fi depășite pentru vîitor cu puțină gînire.

Te atfel, cele două încercări, deși pentru început pot acceptabile, întrucît se dăruiește „dijuterii”, în realitate nu numai că nu dispun de

originalitate, lucru destul de supărător, dar ele sînt în orice caz și de substanță unei opere de artă.

În prima lucrare, „În căutarea idealului”, eroul, precum și chiar Hăruș, închipitului erou, este un păstor.

Există, în primul rînd, o lipsă de corelație totală între erou și felul său de-a vorbi, de a se comporta, în lumea adevărată lui, în lumea realității posibile.

Dacă Eugen Ionescu, în „Cîntăreața chelă”, doamna Smith și domnul Smith, își permit un limbaj „tragic” absurd, acesta izvorăște din înțelegerea adevărată a barocului pe care autorul a descoperit în acest fel de-a vorbi, de-a se comporta. Există deci o corelație, o substanță poetică, legătura necesară între conștientul eroului și forma ei, corelație în gândire.

În prim-plan, marele dramaturg Eugen Ionescu ne prezintă absurdul, dar dincolo de el, în planul din spate, pe care nu urmează să-l înțelegem, să-l înțelegem, în deșănțarea lui, se petrece marea dramă a societății, viața privată, viața de cultură și libidinismul unei societăți.

Limbului, acțiunea, scopul se armonizează și se completează și astfel se realizează arta cu călătoria sau meșaj.

Dar fiindcă veni vorba de meșaj, unde este meșajul care se distinge de discursul lui Rebreanu? De ce este necesar să decodăm cit eroul ar fi exploatat, printr-un joc de cuvinte, care nici pe departe nu poate realiza o literatură a absurdului, care de fapt nu înseamnă această figurativă prezentare?

Cît despre problema însemnelor, credem că nu era necesară această prezentare, care nu reușește să ne scoată, să salveze epitetul artistic (fie el chiar neobișnuit) din vulgar.

În „Semeu”, credem că izvorul de inspirație este mai de grabă Kajka decît Ionescu. Nu este vorba atît de absurd (am spune absurdul absurdului), cit de-o stare obsesivă.

S-ar putea vorbi atît de-o jăbălu a prozei, sau o proced în jăbălu.

Ce vrea autorul? Sub ploapă trapot de copite? De ce nu băta de inimă? Ar fi mai sugestiv, corelația s-ar realiza mai firesc. În fond, de ce să nu mergem cu înțelegerea înțelegem o meșaj și de ce la un animal, juridic „bestial”?

Dar să zic că nu l-am înțeles? Cine poate atî dacă în realitate autorul a vrut să ne dezvăluie vreun adevăr sau să ne încerce printr-un joc „teatral”?

Dacă cele două lucruri sînt o replică dată teatrului modern al absurdului, ideea înțelegem teatrului mi se pare și mai nefericită, atunci cînd își încearcă condeiul.

VICTOR NISTEA

Panoramă a literaturii austriece

O antologie este un punct de vedere și, uneori, echivalentul unei istorii literare. Ea poate da exact măsura înțelegerii și bunului gust al autorului. O antologie, firește, nu poate cuprinde toate operele unui scriitor și nici toate numele unei literaturi. În plus, orice scriitor, oricît de obscuro ar fi el, reprezintă o centralizare de fonduri contradictorii alți în planul expresiei cit și al conținutului. De aceea, a selecționa acele opere, acele fragmente de opera care să reprezinte exact un scriitor în trăsurile ei pertinente sînt o muncă delicată. Ieri atunci cînd autorii se preocupă de alte literaturi decît cele naționale, dificultățile cresc în mod evident, depășindu-le însă foarte ușor întregă personalitate a autorului. Se poate scrie o monografie despre un scriitor care să cuprindă toate informațiile bibliografice precum și judecățile de valoare corespunzătoare asupra operei, dar la fel de sugestiv poate fi ilustrarea unui scriitor prin acele fragmente caracteristice lui. Este tocmai ceea ce face această Antologie a literaturii austriece din care a apărut primul volum sub îndrumarea prof. dr. Jean Livescu, membru corespondent al Academiei R.P.R.

Dacă autorul antologiei în literatura modernă este astăzi un anumit răsărit și recomandat, asupra începuturilor acestei literaturi se cunoaște destul de puțin lucruri. Literatura austriacă are contururile și dacă lumea cunoaște astăzi un Kafka, Robert Musil, Werfel sau Dörmann, se potrivește de-a dreptul și realității istorice. Altfel spus, un antolog de literatură austriacă ca și în ceea ce a unei istorii literare ridică probleme spinoase mai ales în privința criteriilor de selecție. Stat multinațional, concentrînd popoare cu tradiții extreme de diferite, împărțit austroroman, acul „laborator de încercări de la sfîrșitul noului mileniu” cum îl numea Karl Kraus, a fost redus în epoca modernă la stadiul metropolii. Multe dintre personalitățile artistice austriece au aparținut diverselor naționalități: alți împunbuși, și deși ele au fost atrase de metropolă sau capitală, au fost adeseori re-

vendicate de alte literaturi pornind de la criteriile geografice și etnice. Pe de altă parte, literatura austriacă utilizează ca element de materializare limba germană, deosebit de alte lucruri similare, preocupate a surprinde stabilității momentului din care se poate vorbi de o literatură austriacă deosebită de cea germană, avînd un specific național limpede, și în continuare a face distincții necesare în evoluțiile celor două literaturi. Dacă deosebit de alte lucruri similare, preocupate a surprinde stabilității momentului din care se poate vorbi de o literatură austriacă deosebită de cea germană, avînd un specific național limpede, și în continuare a face distincții necesare în evoluțiile celor două literaturi. Dacă deosebit de alte lucruri similare, preocupate a surprinde stabilității momentului din care se poate vorbi de o literatură austriacă deosebită de cea germană, avînd un specific național limpede, și în continuare a face distincții necesare în evoluțiile celor două literaturi. Dacă deosebit de alte lucruri similare, preocupate a surprinde stabilității momentului din care se poate vorbi de o literatură austriacă deosebită de cea germană, avînd un specific național limpede, și în continuare a face distincții necesare în evoluțiile celor două literaturi. Dacă deosebit de alte lucruri similare, preocupate a surprinde stabilității momentului din care se poate vorbi de o literatură austriacă deosebită de cea germană, avînd un specific național limpede, și în continuare a face distincții necesare în evoluțiile celor două literaturi.

Autori prezentei antologii au trecut peste aceste obstacole imbinînd fericiți diversele criterii și accentuînd în primul rînd pe factorii istorici și geografici. Spre deosebire de alte lucruri similare, preocupate a surprinde stabilității momentului din care se poate vorbi de o literatură austriacă deosebită de cea germană, avînd un specific național limpede, și în continuare a face distincții necesare în evoluțiile celor două literaturi. Dacă deosebit de alte lucruri similare, preocupate a surprinde stabilității momentului din care se poate vorbi de o literatură austriacă deosebită de cea germană, avînd un specific național limpede, și în continuare a face distincții necesare în evoluțiile celor două literaturi. Dacă deosebit de alte lucruri similare, preocupate a surprinde stabilității momentului din care se poate vorbi de o literatură austriacă deosebită de cea germană, avînd un specific național limpede, și în continuare a face distincții necesare în evoluțiile celor două literaturi. Dacă deosebit de alte lucruri similare, preocupate a surprinde stabilității momentului din care se poate vorbi de o literatură austriacă deosebită de cea germană, avînd un specific național limpede, și în continuare a face distincții necesare în evoluțiile celor două literaturi. Dacă deosebit de alte lucruri similare, preocupate a surprinde stabilității momentului din care se poate vorbi de o literatură austriacă deosebită de cea germană, avînd un specific național limpede, și în continuare a face distincții necesare în evoluțiile celor două literaturi. Dacă deosebit de alte lucruri similare, preocupate a surprinde stabilității momentului din care se poate vorbi de o literatură austriacă deosebită de cea germană, avînd un specific național limpede, și în continuare a face distincții necesare în evoluțiile celor două literaturi. Dacă deosebit de alte lucruri similare, preocupate a surprinde stabilității momentului din care se poate vorbi de o literatură austriacă deosebită de cea germană, avînd un specific național limpede, și în continuare a face distincții necesare în evoluțiile celor două literaturi. Dacă deosebit de alte lucruri similare, preocupate a surprinde stabilității momentului din care se poate vorbi de o literatură austriacă deosebită de cea germană, avînd un specific național limpede, și în continuare a face distincții necesare în evoluțiile celor două literaturi. Dacă deosebit de alte lucruri similare, preocupate a surprinde stabilității momentului din care se poate vorbi de o literatură austriacă deosebită de cea germană, avînd un specific național limpede, și în continuare a face distincții necesare în evoluțiile celor două literaturi. Dacă deosebit de alte lucruri similare, preocupate a surprinde stabilității momentului din care se poate vorbi de o literatură austriacă deosebită de cea germană, avînd un specific național limpede, și în continuare a face distincții necesare în evoluțiile celor două literaturi. Dacă deosebit de alte lucruri similare, preocupate a surprinde stabilității momentului din care se poate vorbi de o literatură austriacă deosebită de cea germană, avînd un specific național limpede, și în continuare a face distincții necesare în evoluțiile celor două literaturi. Dacă deosebit de alte lucruri similare, preocupate a surprinde stabilității momentului din care se poate vorbi de o literatură austriacă deosebită de cea germană, avînd un specific național limpede, și în continuare a face distincții necesare în evoluțiile celor două literaturi. Dacă deosebit de alte lucruri similare, preocupate a surprinde stabilității momentului din care se poate vorbi de o literatură austriacă deosebită de cea germană, avînd un specific național limpede, și în continuare a face distincții necesare în evoluțiile celor două literaturi. Dacă deosebit de alte lucruri similare, preocupate a surprinde stabilității momentului din care se poate vorbi de o literatură austriacă deosebită de cea germană, avînd un specific național limpede, și în continuare a face distincții necesare în evoluțiile celor două literaturi. Dacă deosebit de alte lucruri similare, preocupate a surprinde stabilității momentului din care se poate vorbi de o literatură austriacă deosebită de cea germană, avînd un specific național limpede, și în continuare a face distincții necesare în evoluțiile celor două literaturi. Dacă deosebit de alte lucruri similare, preocupate a surprinde stabilității momentului din care se poate vorbi de o literatură austriacă deosebită de cea germană, avînd un specific național limpede, și în continuare a face distincții necesare în evoluțiile celor două literaturi. Dacă deosebit de alte lucruri similare, preocupate a surprinde stabilității momentului din care se poate vorbi de o literatură austriacă deosebită de cea germană, avînd un specific național limpede, și în continuare a face distincții necesare în evoluțiile celor două literaturi. Dacă deosebit de alte lucruri similare, preocupate a surprinde stabilității momentului din care se poate vorbi de o literatură austriacă deosebită de cea germană, avînd un specific național limpede, și în continuare a face distincții necesare în evoluțiile celor două literaturi. Dacă deosebit de alte lucruri similare, preocupate a surprinde stabilității momentului din care se poate vorbi de o literatură austriacă deosebită de cea germană, avînd un specific național limpede, și în continuare a face distincții necesare în evoluțiile celor două literaturi. Dacă deosebit de alte lucruri similare, preocupate a surprinde stabilității momentului din care se poate vorbi de o literatură austriacă deosebită de cea germană, avînd un specific național limpede, și în continuare a face distincții necesare în evoluțiile celor două literaturi. Dacă deosebit de alte lucruri similare, preocupate a surprinde stabilității momentului din care se poate vorbi de o literatură austriacă deosebită de cea germană, avînd un specific național limpede, și în continuare a face distincții necesare în evoluțiile celor două literaturi. Dacă deosebit de alte lucruri similare, preocupate a surprinde stabilității momentului din care se poate vorbi de o literatură austriacă deosebită de cea germană, avînd un specific național limpede, și în continuare a face distincții necesare în evoluțiile celor două literaturi. Dacă deosebit de alte lucruri similare, preocupate a surprinde stabilității momentului din care se poate vorbi de o literatură austriacă deosebită de cea germană, avînd un specific național limpede, și în continuare a face distincții necesare în evoluțiile celor două literaturi. Dacă deosebit de alte lucruri similare, preocupate a surprinde stabilității momentului din care se poate vorbi de o literatură austriacă deosebită de cea germană, avînd un specific național limpede, și în continuare a face distincții necesare în evoluțiile celor două literaturi. Dacă deosebit de alte lucruri similare, preocupate a surprinde stabilității momentului din care se poate vorbi de o literatură austriacă deosebită de cea germană, avînd un specific național limpede, și în continuare a face distincții necesare în evoluțiile celor două literaturi. Dacă deosebit de alte lucruri similare, preocupate a surprinde stabilității momentului din care se poate vorbi de o literatură austriacă deosebită de cea germană, avînd un specific național limpede, și în continuare a face distincții necesare în evoluțiile celor două literaturi. Dacă deosebit de alte lucruri similare, preocupate a surprinde stabilității momentului din care se poate vorbi de o literatură austriacă deosebită de cea germană, avînd un specific național limpede, și în continuare a face distincții necesare în evoluțiile celor două literaturi. Dacă deosebit de alte lucruri similare, preocupate a surprinde stabilității momentului din care se poate vorbi de o literatură austriacă deosebită de cea germană, avînd un specific național limpede, și în continuare a face distincții necesare în evoluțiile celor două literaturi. Dacă deosebit de alte lucruri similare, preocupate a surprinde stabilității momentului din care se poate vorbi de o literatură austriacă deosebită de cea germană, avînd un specific național limpede, și în continuare a face distincții necesare în evoluțiile celor două literaturi. Dacă deosebit de alte lucruri similare, preocupate a surprinde stabilității momentului din care se poate vorbi de o literatură austriacă deosebită de cea germană, avînd un specific național limpede, și în continuare a face distincții necesare în evoluțiile celor două literaturi. Dacă deosebit de alte lucruri similare, preocupate a surprinde stabilității momentului din care se poate vorbi de o literatură austriacă deosebită de cea germană, avînd un specific național limpede, și în continuare a face distincții necesare în evoluțiile celor două literaturi. Dacă deosebit de alte lucruri similare, preocupate a surprinde stabilității momentului din care se poate vorbi de o literatură austriacă deosebită de cea germană, avînd un specific național limpede, și în continuare a face distincții necesare în evoluțiile celor două literaturi. Dacă deosebit de alte lucruri similare, preocupate a surprinde stabilității momentului din care se poate vorbi de o literatură austriacă deosebită de cea germană, avînd un specific național limpede, și în continuare a face distincții necesare în evoluțiile celor două literaturi. Dacă deosebit de alte lucruri similare, preocupate a surprinde stabilității momentului din care se poate vorbi de o literatură austriacă deosebită de cea germană, avînd un specific național limpede, și în continuare a face distincții necesare în evoluțiile celor două literaturi. Dacă deosebit de alte lucruri similare, preocupate a surprinde stabilității momentului din care se poate vorbi de o literatură austriacă deosebită de cea germană, avînd un specific național limpede, și în continuare a face distincții necesare în evoluțiile celor două literaturi. Dacă deosebit de alte lucruri similare, preocupate a surprinde stabilității momentului din care se poate vorbi de o literatură austriacă deosebită de cea germană, avînd un specific național limpede, și în continuare a face distincții necesare în evoluțiile celor două literaturi. Dacă deosebit de alte lucruri similare, preocupate a surprinde stabilității momentului din care se poate vorbi de o literatură austriacă deosebită de cea germană, avînd un specific național limpede, și în continuare a face distincții necesare în evoluțiile celor două literaturi. Dacă deosebit de alte lucruri similare, preocupate a surprinde stabilității momentului din care se poate vorbi de o literatură austriacă deosebită de cea germană, avînd un specific național limpede, și în continuare a face distincții necesare în evoluțiile celor două literaturi. Dacă deosebit de alte lucruri similare, preocupate a surprinde stabilității momentului din care se poate vorbi de o literatură austriacă deosebită de cea germană, avînd un specific național limpede, și în continuare a face distincții necesare în evoluțiile celor două literaturi. Dacă deosebit de alte lucruri similare, preocupate a surprinde stabilității momentului din care se poate vorbi de o literatură austriacă deosebită de cea germană, avînd un specific național limpede, și în continuare a face distincții necesare în evoluțiile celor două literaturi. Dacă deosebit de alte lucruri similare, preocupate a surprinde stabilității momentului din care se poate vorbi de o literatură austriacă deosebită de cea germană, avînd un specific național limpede, și în continuare a face distincții necesare în evoluțiile celor două literaturi. Dacă deosebit de alte lucruri similare, preocupate a surprinde stabilității momentului din care se poate vorbi de o literatură austriacă deosebită de cea germană, avînd un specific național limpede, și în continuare a face distincții necesare în evoluțiile celor două literaturi. Dacă deosebit de alte lucruri similare, preocupate a surprinde stabilității momentului din care se poate vorbi de o literatură austriacă deosebită de cea germană, avînd un specific național limpede, și în continuare a face distincții necesare în evoluțiile celor două literaturi. Dacă deosebit de alte lucruri similare, preocupate a surprinde stabilității momentului din care se poate vorbi de o literatură austriacă deosebită de cea germană, avînd un specific național limpede, și în continuare a face distincții necesare în evoluțiile celor două literaturi. Dacă deosebit de alte lucruri similare, preocupate a surprinde stabilității momentului din care se poate vorbi de o literatură austriacă deosebită de cea germană, avînd un specific național limpede, și în continuare a face distincții necesare în evoluțiile celor două literaturi. Dacă deosebit de alte lucruri similare, preocupate a surprinde stabilității momentului din care se poate vorbi de o literatură austriacă deosebită de cea germană, avînd un specific național limpede, și în continuare a face distincții necesare în evoluțiile celor două literaturi. Dacă deosebit de alte lucruri similare, preocupate a surprinde stabilității momentului din care se poate vorbi de o literatură austriacă deosebită de cea germană, avînd un specific național limpede, și în continuare a face distincții necesare în evoluțiile celor două literaturi. Dacă deosebit de alte lucruri similare, preocupate a surprinde stabilității momentului din care se poate vorbi de o literatură austriacă deosebită de cea germană, avînd un specific național limpede, și în continuare a face distincții necesare în evoluțiile celor două literaturi. Dacă deosebit de alte lucruri similare, preocupate a surprinde stabilității momentului din care se poate vorbi de o literatură austriacă deosebită de cea germană, avînd un specific național limpede, și în continuare a face distincții necesare în evoluțiile celor două literaturi. Dacă deosebit de alte lucruri similare, preocupate a surprinde stabilității momentului din care se poate vorbi de o literatură austriacă deosebită de cea germană, avînd un specific național limpede, și în continuare a face distincții necesare în evoluțiile celor două literaturi. Dacă deosebit de alte lucruri similare, preocupate a surprinde stabilității momentului din care se poate vorbi de o literatură austriacă deosebită de cea germană, avînd un specific național limpede, și în continuare a face distincții necesare în evoluțiile celor două literaturi. Dacă deosebit de alte lucruri similare, preocupate a surprinde stabilității momentului din care se poate vorbi de o literatură austriacă deosebită de cea germană, avînd un specific național limpede, și în continuare a face distincții necesare în evoluțiile celor două literaturi. Dacă deosebit de alte lucruri similare, preocupate a surprinde stabilității momentului din care se poate vorbi de o literatură austriacă deosebită de cea germană, avînd un specific național limpede, și în continuare a face distincții necesare în evoluțiile celor două literaturi. Dacă deosebit de alte lucruri similare, preocupate a surprinde stabilității momentului din care se poate vorbi de o literatură austriacă deosebită de cea germană, avînd un specific național limpede, și în continuare a face distincții necesare în evoluțiile celor două literaturi. Dacă deosebit de alte lucruri similare, preocupate a surprinde stabilității momentului din care se poate vorbi de o literatură austriacă deosebită de cea germană, avînd un specific național limpede, și în continuare a face distincții necesare în evoluțiile celor două literaturi. Dacă deosebit de alte lucruri similare, preocupate a surprinde stabilității momentului din care se poate vorbi de o literatură austriacă deosebită de cea germană, avînd un specific național limpede, și în continuare a face distincții necesare în evoluțiile celor două literaturi. Dacă deosebit de alte lucruri similare, preocupate a surprinde stabilității momentului din care se poate vorbi de o literatură austriacă deosebită de cea germană, avînd un specific național limpede, și în continuare a face distincții necesare în evoluțiile celor două literaturi. Dacă deosebit de alte lucruri similare, preocupate a surprinde stabilității momentului din care se poate vorbi de o literatură austriacă deosebită de cea germană, avînd un specific național limpede, și în continuare a face distincții necesare în evoluțiile celor două literaturi. Dacă deosebit de alte lucruri similare, preocupate a surprinde stabilității momentului din care se poate vorbi de o literatură austriacă deosebită de cea germană, avînd un specific național limpede, și în continuare a face distincții necesare în evoluțiile celor două literaturi. Dacă deosebit de alte lucruri similare, preocupate a surprinde stabilității momentului din care se poate vorbi de o literatură austriacă deosebită de cea germană, avînd un specific național limpede, și în continuare a face distincții necesare în evoluțiile celor două literaturi. Dacă deosebit de alte lucruri similare, preocupate a surprinde stabilității momentului din care se poate vorbi de o literatură austriacă deosebită de cea germană, avînd un specific național limpede, și în continuare a face distincții necesare în evoluțiile celor două literaturi. Dacă deosebit de alte lucruri similare, preocupate a surprinde stabilității momentului din care se poate vorbi de o literatură austriacă deosebită de cea germană, avînd un specific național limpede, și în continuare a face distincții necesare în evoluțiile celor două literaturi. Dacă deosebit de alte lucruri similare, preocupate a surprinde stabilității momentului din care se poate vorbi de o literatură austriacă deosebită de cea germană, avînd un specific național limpede, și în continuare a face distincții necesare în evoluțiile celor două literaturi. Dacă deosebit de alte lucruri similare, preocupate a surprinde stabilității momentului din care se poate vorbi de o literatură austriacă deosebită de cea germană, avînd un specific național limpede, și în continuare a face distincții necesare în evoluțiile celor două literaturi. Dacă deosebit de alte lucruri similare, preocupate a surprinde stabilității momentului din care se poate vorbi de o literatură austriacă deosebită de cea germană, avînd un specific național limpede, și în continuare a face distincții necesare în evoluțiile celor două literaturi. Dacă deosebit de alte lucruri similare, preocupate a surprinde stabilității momentului din care se poate vorbi de o literatură austriacă deosebită de cea germană, avînd un specific național limpede, și în continuare a face distincții necesare în evoluțiile

